Vancouver Eiland.

Herinneringen

uit het Missionarisleven

van J. Nicolaye.

P. STOKVIS EN ZOON — 's-HERTOGENBOSCH. — 1917.

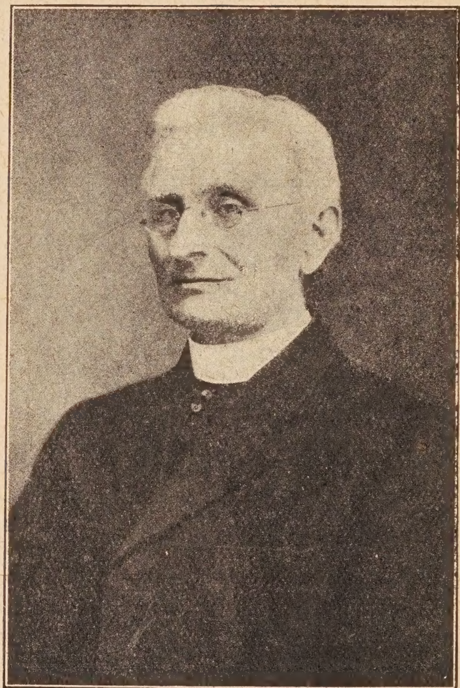
Vancouver Eiland.

Herinneringen

uit het Missionarisleven

van J. Nicolaye.

P. STOKVIS EN ZOON — 's-HERTOGENBOSCH. — 1917.

DE HOOGEERW. HEER MGR. J. NICOLAYE.

VOORWOORD.

In den achtsten jaargang van „Onze Missionarissen en Missiehuizen" *verscheen eene interessante serie artikelen, getiteld:* Herinneringen uit het Missionarisleven van J. Nicolaye. *Veel bijval vonden die luimige opstellen over de missie onder de Indianen op* Vancouver Eiland. *En terecht, want op iedere bladzijde voelt men het vurig hart nog kloppen van hem, die bijna veertig jaar zijn levenskrachten aan de kerstening dier ver-verwijderde missiestreken wijdde.*

Wij meenden den wensch te beantwoorden der menigvuldige vrienden van Mgr. Nicolaye, door diezelfde Herinneringen *in brochure-vorm uit te geven. Meer nog: wij dachten den Hoogeerwaarden Schrijver geen beter blijk van erkentelijkheid voor zijne gewaardeerde medewerking te kunnen geven, dan hem zijn pennevrucht in één boekdeeltje aan te bieden.*

Mogen wij zoodoende eenigszins hebben medegewerkt aan het goede dat deze bladzijden ongetwijfeld zullen stichten in menige ziel: den ijver voor de voortplanting des Geloofs en de liefde voor het katholieke missie-werk.

Oirschot, 24 Februari 1917.

De Redactie „O. M.".

Vancouver Eiland.

Herinneringen uit het Missionarisleven van J. NICOLAYE.

EERSTE DEEL.

I.

De Eerw. Heer J. N. Lemmens (uit Schimmert) en ik, vergezeld van een elftal missionarissen bestemd voor de Vereenigde Staten van Amerika, vertrokken den 11en Juli 1876 per „Witte-Ster-Lijn" naar Victoria, Eiland Vancouver, in Britsch Columbia, Canada.

Volgens het oordeel der meeste passagiers viel de zeereis nog al mee, maar voor een onervaren matroos, zooals ik, was ze allesbehalve goed. Zonder groote offers te brengen aan Neptunus, lag ik meestal in bed te mediteeren over de groote wereld boven en onder ons, over het verleden en de toekomst. De zeereis duurde twaalf dagen.

Te New-York aangekomen was ik in mijn schik een jongen te hooren roepen: „Shine, shine, (schijn, schijn) Stiefeln wichsen, stiefeln wichsen," wel wetend, dat na eene lange zeereis niemand onzer veel schijn of luister meer had. In deze wereldstad, met meer dan vier millioen inwoners, waren wij de welkome gasten van de Eerw. Paters Redemptoristen.

Na vier dagen uitgerust te hebben, zetten wij onze reis voort naar de stad Philadelphia, waar de honderdjarige onafhankelijkheid der Vereenigde Staten van Amerika herdacht werd door eene wereld-tentoonstelling. Overal stond te lezen: „beware of pick-pockets; pas op uwe zakken."

Een onzer pochte er op, tegen gauwdieverij en andere listige aanvallen bestand te zijn. En toch, — tot aller vermaak, — was hij de eenigste die beet genomen werd voor f 200.

Hetgeen onze aandacht het meest trok op de tentoonstelling, was een kano of schuit van de stad Victoria. Het schuitje was uit één stuk, twaalf meter lang en twee meter diametraal. Het was zoo aantrekkelijk, omdat het ons reeds op eene levendige wijze eene voorstelling gaf van ons toekomstig leven en vaderland.

Na een achtdaagsche reis per spoor over Cincinnati, St. Louis, Sacramento, kwamen wij bij de „golden gate" (gouden poort) de zoogenoemde haven van San Francisco aan. Tusschen San Francisco, California en Victoria was maandelijks twee maal directe verbinding per stoomboot. Doch ongelukkigerwijze was ons schip eenige uren vóór onze aankomst vertrokken. Wij moesten dan weer een grooten omweg maken over Portland, Oregon, om Victoria zoo spoedig mogelijk te bereiken. Immers, Monseigneur Seghers, Bisschop van Vancouwer Eiland en Alaska, had ons geschreven: „neminem per viam salutaveritis: groet niemand onderwege." Dus, we mochten niet te lang „knikkeren" of voetbal spelen.

In Portland — toen eene stad van ongeveer 12000 en nu van 120.000 inwoners — werden wij hartelijk verwelkomd door zijne Doorl. Hoogw. Monseigneur Blanchet, den eersten Bisschop van het Noord-Westen der Vereenigde Staten en Canada. Onze vriend, de Eerw. Heer Louis Verhaag, geboren te Grubbenvorst, en in 1914 te Venray overleden, was toen ter tijde kapelaan aan de Kathedraal. Onverwachts twee Limburgsche priesters te ontmoeten was voor hem een „kermisdag met caroussel-vermaak."

Als men zoo lang gereisd heeft, wordt men ten laatste een beetje ongeduldig — en misschien de lezer ook — maar er blijft nog slechts een enkele halte vóór wij ons doel

bereiken. Wij stappen eventjes af in S e a t t l e, W a s h i n g-
t o n, om den Eerw. Heer E. K a u t e n, vriend en klasgenoot van mijn gezel J. N. L e m m e n s, een warmen handdruk te geven. S e a t t l e was toen — Augustus 1876 — een dorp van 4000 inwoners en mag nu roemen op 300.000 burgers.

J. NICOLAYE IN 1869.

Nog zes uur per stoomboot, en wij komen te V i c t o r i a, V a n c o u v e r E i l a n d, aan. Thomas B u r n e s, een Ier van afkomst, was onze gids naar het bisschoppelijk „paleis." Het paleis was een eenvoudig hutje van vierkante boomen, met ruwe, gewitte planken versierd. De Kathedraal was eveneens een dergelijk gebouw. Deze werd later op rolstokken vervoerd en met brikken bekleed, en is tegenwoordig de

prachtige huiskapel der Zusters van St. Anna, die vele academies, pensionaten en hospitalen in het bisdom hebben. Dezen Religieuzen heeft het diocees veel te danken: Indianen en Blanken zijn haar lof en dank verschuldigd.

In betrekking tot deze kloosterlingen mag het volgende verhaald worden. De vier Zusters, die het eerst naar Victoria vertrokken, moesten de reis per boot maken van Q u e b e c, (Oost-Canada), naar P a n a m a, en weer van P a n a m a per schip naar V a n c o u v e r E i l a n d, eene reis van twee maanden: er waren nog geen spoorwegen van het Oosten naar het Westen. Aan de Westkust van P a n a m a droeg een stramme neger de passagiers op zijn rug naar een bootje, om daarna per schuit naar het groote schip vervoerd te worden.

Ongelukkigerwijze was een der Zusters buitengewoon zwaar, en ze moest den neger dubbele vracht betalen. Zij leeft nog, en kan het tot op dit oogenblik niet vergeten, meer dan de anderen betaald te hebben.

II.

Laat ons gauw terugkeeren, — ik geloof, Monseigneur Karel S e g h e r s en de geestelijke heeren der kathedrale kerk staan al op de stoep om ons te verwelkomen.

De ontvangst van de twee nieuwe „vrijwilligers" was dan ook allerhartelijkst. Men zou haast het vette kalf geslacht hebben, hadde een oud missionaris, van Frankrijk geboortig, reeds niet nauwkeurig berekend, hoeveel liter melk, hoeveel pond boter en hoeveel Herfsche kaas er zouden verloren gegaan zijn binnen betrekkelijk korten tijd. Men was dan toch ten zeerste verheugd over onze behouden aankomst, te meer daar mijn Eerw. gezel erg ziek was geweest ten gevolge van eene bloedspuwing.

Het aantal priesters was zeven, Zijne Doorl. Hoogwaardigheid meegerekend. Het ware beter geweest het getal zeven met twee te vermenigvuldigen, dan er slechts twee bij te

voegen, — maar, het was niet te verhelpen. Wij waren nu negen in getal, de twee „dapperen" meegeteld, — en vier jaren later konden wij er ons op beroemen, in gelijk getal met de apostelen te staan.

Vijf dagen later werd de Eerw. Heer J. N. Lemmens benoemd tot pastoor te Nanaimo, eene kleine stad, 20 uren ten noordoosten van Victoria, en rijk aan steenkolen. Hij was de eerste verblijf-houdende priester aldaar; vroeger werd er slechts éénmaal per maand de H. Mis gelezen. Hij begon zijn werk met moed en energie. Er waren Indianen te bekeeren, blanke verloren „schapen" tot God terug te brengen, kinderen te onderrichten. Ook hij mocht wel zeggen: „laat de kleinen tot mij komen." Het bijzonder onderwijs was toen zoo noodzakelijk als heden, wil men christelijke, godvruchtige mannen en vrouwen voor de maatschappij en Gods H. Kerk aankweeken. Het duurde dan ook niet lang of de Zusters van St. Anna hadden een dagschool en pensionaat.

In verband met Nanaimo, mag ik hier „en passant" en per „anachronisme" een voorval aanhalen, hetwelk eerst eenige maanden later — in Maart 1877— gebeurde.

Ik was een beetje ongesteld, en bij de eerste gelegenheid ging ik naar de stad om een geneeskundige te raadplegen. Op Dokter Helmken viel mijn keuze. Ik meende mijn leven niet beter te kunnen toevertrouwen dan aan een bedaard man, rijp van jaren en rijk aan ervaring; — en dan, hij had nog wat hollandsch bloed in zijn aderen.

Het onderzoek was degelijk. Hij luisterde rechts en links tikte hier en daar, nam groote en kleine instrumenten, en ik weet al niet wat. „Er scheelt niets aan," — zeide de oude gentleman, — „gij zijt een reus; een weinig rust met verandering van lucht en omgeving zal de gevonden kiem van „heimwee" snel verjagen. Een toevallig glimlachje van mijn confraters gaf mij genoegzaam te kennen, dat ook zij het eens waren met den dokter. Om dan „zijn geweten gerust te stellen", raad en voorschrift des arts nauwkeurig

te volgen, stuurde Monseigneur Seghers mij voor eenige dagen naar Nanaimo. Ik had in zes maanden niets meer van mijn vriend gehoord. Veel wisten wij te vertellen van onze missies, van onze schooljaren, van de oude en nieuwe wereld. Ook hadden we beiden reeds groote kennis van huishoudkunde verworven: immers, „de ondervinding is de beste meester." Mijn aanbod, alle mogelijke hulp te verleenen in de keuken, werd blijmoedig aangenomen. Chef in de keuken te zijn, was hier allergemakkelijkst, — zelfs twee bazen zouden er geen twist krijgen, want er was niets in huis dan drie aardappelen, en wij slaagden er in deze ook nog te sparen. De weinige Katholieken der stad waren erg bezorgd voor ons. 's Morgens, 's middags en 's avonds werden wij telkens verzocht door goede Ieren, om een „hapje" mee te doen aan hunne eenvoudige tafel. Er ontstond dan ook geen geschil ten opzichte van spoelen en schotelwasschen.

Nog een klein grapje over mijn Eerw. vriend van Nanaimo Oude lieden ontwaken gewoonlijk vroeg in den ochtend, terwijl het jongere geslacht meer houdt van lang slapen. Dit herinnert mij de vijfjarige dochter, die aan haar moeder zeide: „ik geloof, u heeft niet veel verstand van opvoeding, — immers ik moet naar bed gaan als ik geen slaap heb, en moet opstaan als ik nog zeer slaperig ben."

Mijn Eerw. confrater, J. N. Lemmens, wilde zijne Indiaansche missies bezoeken. 's Morgens tegen vijf uur vertrok het schip. De jeugdige missionaris vreesde zich te verslapen; geen beter middel dan den geheelen nacht wakker te blijven. Als liefhebher van muziek vond hij een aangenaam tijdverdrijf in het afspelen der meesterstukken van Beethoven, Mozart en Haydn. Het kleine huisorgel scheen in welluidendheid te wedijveren met de groote instrumenten der kathedralen. Verdiept in-, en in geestdrift meegesleept door de groote bekoring der muziek, vergat hij een blik op zijn uurwerk te werpen. Toen hij op zijn horloge keek, was zijn schip reeds een half uur vertrokken. De liefhebbers van

de eene of andere zaak kunnen gemakkelijk begrijpen hoe iemand zoo verdiept kan zijn in zijne studie, dat hij aan eten, drinken en slapen niet denkt. En dit was het geval

MGR. J. NICOLAYE IN 1878.

hier. Dikwijls heb ik een professor der philosophie zien soep eten uit een leeg bord.

Den volgenden dag nam ik afscheid van mijn Eerw. vriend, en gaf hem den goeden raad zijne drie aardappelen op de markt te koop te stellen.

Mijn uitstapje naar Nanaimo had werkelijk het voorziene en gewenschte gevolg. De kiem der ziekte — van welken aard ook — was allengskens verdwenen, en toen ik te Victoria aankwam, stonden de Eerw. Heeren verbaasd over den buitengewoon gezonden toestand mijner „Wenigkeit."

III.

Na deze afwijkende episode zal ik een woordje zeggen over mijn eigen missies aan de westkust van Vancouver Eiland.

Om den toestand der indiaansche missies beter te begrijpen zal het niet nutteloos zijn eenige voorafgaande bemerkingen te maken.

Ziehier een klein overzicht:

Mgr. Modest Demers, geb. te Quebec, was de eerste Bisschop (30 Nov. 1847—28 Juli 1871).

Zijn opvolger was Mgr. Karel J. Seghers, geb. te Ghent, België (29 Juni 1873—Juli 1879). Mgr. J. B. Brondel, geb. te Brugge, België (14 Dec. 1879—1884).

Zijne Doorl. Hoogw. Mgr. K. J. Seghers kwam weer naar Victoria terug (2 April 1885—27 Nov. 1886). Op eene reis door Alaska, hetwelk bij zijn bisdom behoorde, werd hij vermoord. Na Mgr. Seghers werd mijn landgenoot en vriend, de Eerw. Heer J. N. Lemmens benoemd, die in Guatamala overleed. (5 Aug. 1888 — 10 Aug. 1897).

Zooals boven reeds vermeld, werd de Eerw. Heer K. J. Seghers Bisschop gewijd in 1873. Een paar maanden later bracht hij en de Eerw. Heer Brabant een bezoek aan de verschillende indiaansche dorpen der Westkust. Sinds het bestaan van het bisdom was er nog nooit een priester geweest, wegens gebrek aan personeel.

Ongeveer 5000 Indianen bewoonden de kust over een uitgestrektheid van 300 Engelsche mijlen of 100 uren. Deze inboorlingen waren wilde, oorlogzuchtige, bloeddor-

stige Roodhuiden. Op deze reis werden 884 kinderen gedoopt en de hoofdpunten van onzen godsdienst uitgelegd. Een jaar later ondernam men een tweede reis en doopte nogmaals een driehonderdtal. Eene noodkerk werd gebouwd te H e s q u i a t, omtrent het centrum der kust,

MGR. K. SEGHERS.

waar de Eerw. Heer A u g u s t B r a b a n t voorloopig zijn verblijf nam, om van hier uit het veelbelovende werk der bekeering van de Roodhuiden voort te zetten. Maar helaas! Nauwelijks was het goede werk begonnen, of Matlahow, de eerste chef, wondde den priester bijna doodelijk met

een geweerschot. Met zijn linkerhand en met zijn eigen bloed schreef hij eenige woorden aan Mgr. Seghers. Drie weken later stoomde een oorlogsschip naar Hesquiat, met vier geneesheeren en Monseigneur aan boord. Daar de misdadiger in het bosch gevlucht was, werd zijn vader als gijzelaar gevangen genomen, maar na drie maanden weer vrijgesteld.

Alhoewel de jeugdige missionaris goed verzorgd werd in het hospitaal te Victoria, duurde het toch negen maanden eer hij genoegzaam hersteld was om naar zijn liefdewerk terug te keeren. Een dapper soldaat laat den moed niet zinken, al is er tegenspoed en groot gevaar! Hij ging weer naar Hesquiat in April 1876.

De vermoedelijke reden waarom men den priester had willen dooden, is deze: Het geheele dorp was lijdend aan de walgelijke ziekte der zwarte pokken; velen waren reeds gestorven, en de chef was er ook mee besmet. En in geval van ramp, ongeluk of ziekte wordt altijd iemand beschuldigd als de boosdoener. Vandaar de wraak van Matlahow.

IV.

Vóór onze aankomst te Vicotria was er nooit sprake geweest van mijn werkkring of toekomstige parochie. Men moest zich voorstellen. Het is zooals later de Vicaris-Generaal J. J. Jonckau naar Rome schreef, toen men hem Bisschop wilde maken:

„Ik kan die hooge waardigheid niet aannemen om de volgende redenen:

1o. Ik ben zwak van gezondheid, zooals het bijgaande testimonium getuigt.

2o. Ik ben noch een groot man noch een groote man; en zoo u mijn woorden geen geloof schenkt, zal ik persoonlijk naar Rome komen, en zoodra de Heilige Vader mij ziet, zal Hij uitroepen: „dat is genoeg, ga in vrede."

Dus, nadat ik mij voorgesteld had, werd besloten mij

als „novice” naar den Eerw. Heer Brabant te sturen. En, voor zoover ik mij nog kan herinneren, was de jonge novice leerzaam en gewillig. Het zou dan ook tegen gevallen zijn, ware het anders geweest, want de Eerw. novicemeester was groot van gestalte en sterk van wilskracht. In 't verkeer met de Indianen was hij zeer geduldig en zachtmoedig, tenzij plichtsgevoel een strengere houding vorderde. „De Heilige Chrysostomus is een der grootste Heiligen in den hemel, maar hij zou de zweep niet sparen onder dit volk”, zeide hij eens.

In 't begin van September 1876 zeilden Mgr. K. Seghers en ik op een scheepje over den Stillen Oceaan. Gelijk de bemanning uiterst klein was, (kapitein, matroos en kok) zoo ook de plaatsruimte. Doch, zooals op de trammen — er is nog altijd plaats voor een meer. Onze bedstede zou lang en breed genoeg geweest zijn voor een paar kinderen van tien jaar, maar helaas! voor ons beiden was het alles behalve comfortabel. Maar, enfin, „à la guerre comme à la guerre!”

Aan boord ging alles vriendelijk en gemoedelijk toe; een geschil was niet te vermoeden. En toch ontstond nu en dan een wedijver tusschen Mgr. Seghers en mij, wie het meest en 't dikwijlst een offer zou brengen aan Neptunus, — al was het dan ook met tegenzin.

Wij hadden ook een jongen beer aan boord. Zooals een klein hondje was hij zonder erg, en speelde met elk beweegbaar voorwerp. Na korten tijd echter vond men het raadzaam hem aan den band te leggen. Wij, de twee passagiers, hadden meer vrijheid; wij slenterden dikwijls op en neer zonder ons om Bruintje te bekommeren.

Maar hij, hoe klein ook, wilde erkend zijn; — hij was geen indringer noch kajuitsjongen, maar een passagier der derde klas! Hoeveel hij betaalde zou ik niet kunnen zeggen, maar, mij dunkt, mijn vriendje had gelijk: achting komt hem toe, die voor recht en waarheid strijdt.

Wanneer Monseigneur Seghers, onbedacht, zich waagde

op bereikbaren afstand, sprong „bruintje" uit en hapte in de broek van zijne Doorl. Hoogwaardigheid. Het was onschuldig en naïef; — maar vreemd en opvallend is 't, hij scheen mij altijd te ontzien en m ij n e broek te sparen. Over het „waarom" heeft de moderne wetenschap nog geen uitspraak gedaan. Misschien dacht ons vriendje: een „Bisschop kan beter een nieuwe broek koopen dan een jonge novice;" — of misschien was er eenig verschil van kwaliteit.

Het weer was heerlijk, somtijds te mooi. Zachtjes gleden wij over de wateren van den Stillen Oceaan. Links niets dan water zoo ver men zien kon, rechts de hooge bergen van het eiland. In vijf dagen legden wij 120 Engl. mijlen (40 uren) af, en dan — ter afwisseling — hadden wij vier dagen doodsche kalmte. Het schip bleef maar rollen en sollen zonder eenigszins vooruit te gaan. Op acht uur afstand daagde de Hesquiat-Missie reeds in het verschiet. Gevoelens van blijdschap stegen in onze borst — en toch, gelijk Mozes, we mochten het beloofde land niet binnen. — En Zeppelins of luchtschepen waren toen nog onbekend.

De vijfde dag gaf ons geen betere hoop: weer groote kalmte. Monseigneur K. S e g h e r s werd mismoedig: — heiligen kunnen ook ongeduldig worden! Toevallig kwamen een paar „oudjes" in een schuitje naar ons schip toe. Zijne Doorl. Hoogw. besloot met hen naar een naburig dorp te gaan en daar een grootere boot te nemen om naar Hesquiat te roeien. Helaas! de mensch wikt en God beschikt! Nauwelijks waren wij in het dorp aangekomen of een stevige wind stak op. Het schip kwam denzelfden avond te Hesquiat aan, maar wij moesten overnachten in een indiaansche hut, — een groot vierkant gebouw, zonder afdeelingen, met een plat dak. De inwoners van dit huis verheugden zich in de samenleving met honden, katten, kippen en varkens! Rook en vuiligheid boven, onder, rechts en links! De rook der open vuren was sterk genoeg om in eenen nacht „Roodhuiden" van ons te maken. Het was mijn eerste bezoek aan Indianen, — en zeer indrukwekkend.

Ja, indrukmakende dingen waren er in overvloed: de rook maakte indruk op de oogen, de vlooien op het vel, en andere kleine kruipertjes bleven nog weken lang wedijverende tooneelspelers. De mensch heeft behoefte aan ver-

DE EERW. HEER A. BRABANT.

andering, — maar deze „dosis" van verandering was een beetje te sterk voor een novice.

De inboorlingen waren zeer vriendelijk en gastvrij. Het oud vrouwtje leende ons zelfs heuschelijk een bord voor ons karig maal. Het was wel is waar niet al te zuiver,

zelfs nadat ze het gewasschen en met haar hemd afgedroogd had, — maar enfin aan water ontbrak 't ons niet. De eenige zitplaatsen in huis waren de bedsteden: eenige planken, een voet boven den grond verheven, en met schorsmatten bedekt.

Op verzoek van Mgr. werden ons ook goedwillig een paar dekens gegeven, — een nieuwe aan zijne Doorl. Hoogwaardigheid en aan „uwen dienaar" een oude, met de natuur van water geheel onbekend en erg met buitengewoon sterk reukwerk voorzien. En, zou ik oprecht moeten spreken, dan had mijn deken veel vóór, vergeleken bij de andere: de sterke geur dreef ten minste muizen en katten weg — en toch kon ze het hondengevecht en het kraaien der hanen niet verhinderen.

V.

Den volgenden dag gelukte het ons per schuitje tegen twaalf uur 's nachts bij den Eerw. Heer B r a b a n t te landen. Juist laat genoeg om niets meer te mogen gebruiken. Na een kort en hartelijk welkom, wierpen wij ons gemoedelijk in de armen van Morpheus om een wel verdiende rust te genieten.

„Nog iets alvorens te gaan slapen", (riep mijn novicemeester) „morgenochtend moet gij maar beginnen te koken". Ik zou nu baas in de keuken zijn!... Al mijn protesteeren hielp niets, — ik was nu eenmaal door de overheid wettig benoemd en aangesteld als keukenbaas. In mijn droom, 's nachts, zag ik reeds de beste geurige spijzen op tafel staan. Ook kwamen de woorden van een Fransch-Amerikaan mij voor den geest: „la cuisine est la salle des miracles; de keuken is de kamer der wonderen."

Na vroeg de H. Mis te hebben gelezen, begon ik mijn eerste proefwerk. Ik bevond echter al gauw, dat het in de keuken ook niet altijd glad toegaat. Elk handwerk heeft zijn eigenaardige moeilijkheden. Het „menu" was allereen-

voudigst: koffie, brood, boter en meelpap. De tafel was netjes gedekt, — alles volgens de laatste mode van Parijs. Ik meende heel goed geslaagd te zijn en mijn diploma verdiend te hebben. Maar, helaas! neen, — een handvol zout in de pap had alles bedorven! Een goed gevolg had mijn mislukt koken dan toch: ik kreeg drie dagen „verlof”. Overigens, een goed pijpje na het ontbijt vulde het gemis aan, en vergoedde de geleden schade tot voldoening van gasten en gastheer.

Een kleine waterstroom scheidde de kerk van de bosschen. Monseigneur Seghers was van plan een betere bouwplaats te zoeken voor kerk en huis, in geval de toekomst genoegzamen waarborg zou bieden voor goed gevolg op geestelijk gebied. Rondzwervend door het kreupelbosch kwamen wij terecht bij een dikken boom, niet ver van rivier en kerk.

En, wat zien wij? wat vinden we? De kleederen, het gebeente en het geweer van den ongelukkigen Matlahow, die in de bosschen eene schuilplaats gezocht had, om de straffende hand der wet te ontvluchten. In zijn bijgeloof meende hij, dat iemand moest sterven om de vreeselijke ziekte te doen ophouden, maar hij dacht niet dat hij zelf het slachtoffer zou zijn in stede van den jeugdigen missionaris. Waarschijnlijk door ziekte en honger afgemat, werd hij de prooi der wolven, in dien tijd zeer talrijk.

Het was een treurig oogenblik, tevens gemengd met vertroosting. Immers de overblijfselen waren gevonden van hem aan wien de priester niet alleen vergiffenis geschonken, maar voor wien hij ook vurig gebeden had. Zooals de goede moordenaar aan het kruis, kon ook Matlahow Gods barmhartigheid afsmeeken en een rouwmoedigen dood sterven.

Na het vertrek van Monseigneur begon alles zijn gewonen gang te gaan. Novice-meester zoowel als novice hadden afwisselend „de week” in keuken en bakkerij — en het schotelwasschen gebeurde op vriendschappelijke wijze gewoonlijk samen.

Buiten hond, kat en kippen, hadden wij nog drie kalveren. Na verloop van tijd werden de kalveren koeien, en moesten gemolken worden. — De melk was eene niet te versmaden weelde voor het huisgezin, maar het melken zelf was voor mij een lastige taak. En, wanneer ik listig het kalf had laten zuigen en de kwantiteit melk merkelijk minder was, moest ik mij verantwoorden bij den Eerw. novice-meester.

De vrije tijd werd besteed met het aanleeren van talen. De Eerw. Heer Brabant bestudeerde de indiaansche taal en ik het „Chinook" — een hulptaal, zooals het Volapük en Esperanto. Deze hulptaal was het eenigste middel om per tolk met de inboorlingen te spreken en godsdienstig onderricht te geven. De tolk was natuurlijk verplicht onze woorden nauwkeurig te vertalen, hetgeen dan ook gewoonlijk gebeurde. Toch, of door misverstand of door kwaadwilligheid, kwam het tegendeel ook al eens voor.

Was de vertolker een „mast-tschimme" d. w. z. een man van den lageren stand, en zag de priester zich verplicht iemand te berispen, dan werden zijne woorden al licht verdraaid en verminkt; — het geleek dan meer op eene lofrede van chefs en goochelaars dan op eene waarschuwing of een verwijt. Trouwens, misverstaan was ook mogelijk. En zoo gebeurde het eensdaags, dat de Eerw. Heer Brabant den Indianen zeide, dat er binnenkort wijwater aan de kerkdeur zou zijn, en dat eenieder, die de kerk binnenkwam, verzocht werd het kruisteeken te maken met het gezegende water. Eenige dagen later werd mijn confrater naar Victoria geroepen om met Monseigneur het een en ander te bespreken, alvorens laatstgenoemde zijn eerste reis naar Alaska zou aanvaarden.

Ik was nu heer en meester. Een oude „wijsgeer" kwam mij een bezoek brengen. Hij had reeds zooveel van beschaving geleerd, dat hij listig zijn broek onder den arm droeg, en bij de deur gekomen kleedde hij zich netjes aan, tot na zijn vertrek. Ons gesprek ging over koetjes en kalfjes, en eindigde met de kerk. „Ik meende „leplêt" — de priester —

kon niet liegen, en toch heeft men ons belogen", zeide hij. Mijn nieuwsgierigheid was ten zeerste opgewekt! „Ja, de andere „leplêt" heeft ons verteld, dat er voortaan aan den

EEN GROEP INDIANEN MET HUN HOOFDMAN MATLAHOW.

ingang der kerk een tobbe water met handdoek en zeep zou te vinden zijn, om ons te wasschen alvorens den tempel binnen te gaan." Een goede zuivering was misschien wel noodig, maar zulks was niet de bedoeling.

VI.

In het algemeen waren de Hesquiaten vreedzaam, vriendelijk en ons genegen, — hiertoe echter meer aangespoord door eigenbelang dan door godsdienstigheid. Hesquiat was een der kleinste dorpen, en de inwoners waren blij zich onder de voogdij eens priesters te scharen, die hun recht zou weten te handhaven tegen de aanvallen van sterke en machtige buren. „La raison du plus fort est toujours la meilleure: de sterkste heeft altijd gelijk." Zoo is het nu, zoo was het toen. De groote dorpen voerden aanhoudend oorlog met de kleinere; de jeugdige mannen werden gedood, vrouwen en kinderen tot slaven gemaakt. Allengskens begrepen de Indianen beter, dat de priester niet slechts een beschermer, maar ook een geestelijke vader was, die zich tot taak stelde de *ziel* en het *lichaam* van zijn aangenomen kinderen te redden. Niettemin wilden zij ons geen visch geven of verkoopen, uit vrees dat wij de arme dieren met een mes zouden doorsnijden of in eene pan zouden braden. Onmiddellijk zouden de visschen de kust verlaten, — en hongersnood zou onvermijdelijk volgen.

De goochelaars (of dokters) — vrouwen en mannen — stonden zeer in aanzien, en vormden eene soort van middelstand tusschen de opperhoofden en het mindere volk. Zelfs de chefs hadden allen eerbied en achting voor de dokters. Hun woord was onfeilbaar; aan hun woord geloofde men, waar of niet waar, recht of onrecht, goed of kwaad. Alles wat niet met hunne zienswijze strookte, werd „a priori" afgekeurd. Het is dan ook gemakkelijk te begrijpen, dat deze menschen grooten invloed op het volk hadden. Zij hadden er trouwens belang bij, bijgeloof en afgoderij te handhaven, — immers, naarmate het heidendom afnam, moest ook hunne praktijk en hun inkomen vervallen. Dientengevolge is het niet te verwonderen, dat somtijds een „skoekoem" (groot dokter) onder de preek van den priester opstond om een

tegenredevoering te houden. En dikwijls, wegens gebrek aan taalkennis, moesten wij het onderspit delven.

De Eerw. Heer Brabant was echter ten volle besloten het bijgeloof te logenstraffen op een praktische manier. — Een uur ver van het dorp lag de hooge berg „Maapa." Daar, in een holte op den bergtop, waren booze Geesten die ook zeiden: „indien gij neervalt en ons aanbidt, zullen wij u dit alles geven." Na strenge boetvaardigheid en eene driedaagsche vasten mochten visschers en jagers hier den zegen over hun werk afsmeeken. Redetwisten bracht ons geen keep of kerf verder; — de booze geesten waren en bleven er! En wee hem, die zoo vermetel zou zijn den „heiligen berg" te beklimmen zonder de gegeven voorwaarde stiptelijk gevolgd te hebben: — de duivel zou aanstonds een legerschaar ratten uitzenden om den misdadiger met den dood te straffen.

Het was Allerzielendag 1876. Om de Indianen van hunne dwaasheid te overtuigen, noodigden we hen uit ons naar den beruchten berg te vergezellen. Slechts twee — vader en zoon — waagden het, zich bij ons gezelschap aan te sluiten. Eerst wilden de andere inwoners onze gezellen met geweld terughouden; toen dit echter mislukte, smeekten zij den Eerw. Heer Brabant, hij zou dan toch mij bij hen laten, opdat minstens één priester gespaard bleef, die getuigenis kon afleggen van hunne onschuld. Om de inwoners eenigszins te bedaren, zeide mijn Eerw. confrater: „indien hij verkiest, mag hij thuis blijven." Maar welk dapper soldaat zal zijne wapens neerleggen aan den voet des bergs, wanneer Hannibal de Alpen beklimt en zijne wanhopende mannen nieuwen moed inboezemt met de woorden: „ik verlang niets van u dan dat gij mijn voetstappen volgt?" Neen, nooit.

Na een goed ontbijt in tegenwoordigheid der inwoners, — dus geen vasten of versterving, — vertrokken wij met ons vieren in het vriendelijk gezelschap van onzen besten kameraad „Spits", die reeds vele overwinningen had behaald over dieren van hetzelfde geslacht, en die er groot

op ging, in een gevecht met een onder ons huis verschuilden panter, zijn vijand doodelijk verwond te hebben. Hij had wel is waar nog geen eereteeken van de militaire overheid ontvangen, — maar het was in de maak — en hij was er zich bewust van. Zijn eergevoel stond duidelijk te lezen in de klare, heldere oogen.

Tegen elf uur v.m. kwamen wij aan den voet van den beruchten berg, en na lang klimmen en klauteren bereikten wij den top om vier uur n.m. Spits blafte tot drie maal toe: waarschijnlijk wilde hij ons te kennen geven, dat ook hij blij was „zoo hoog in de wereld verheven te zijn.” Hij stond gereed vogels, hazen, ratten, duivels, — alle mogelijk wild te vangen. Wij, helaas! waren vermoeid en uitgeput, — en ons leuteren kwam Spits verdacht voor. Hij begon te blaffen en te blaffen, als spuwde hij de vurige woorden uit: „gij, ridders, vreest niet, volgt mij slechts, en we zullen rijke schatten veroveren.” Het is merkwaardig, hoe somwijlen een levenloos voorwerp, of een dier, ons aansporen kan, nu ten goede, dan ten kwade!

Maar, waar is de beruchte holte, woonplaats der booze Geesten? Wij gingen links en rechts, op en neder — en eindelijk vonden wij het hol; de heerscharen der onderwereld waren echter reeds op de vlucht; waarschijnlijk hadden wij dit aan Spits te danken. Verdiept in eene zaak vergeet men licht de andere: ongemerkt sloop de duisternis in, en we moesten op den berg blijven overnachten. Op een hoogte van 3000 voet zijn de zomernachten koud, ten minste op het eiland V a n c o u v e r. Nu hadden wij September, en de „fiksche” mannen stonden te „philosofeeren” zonder dekens, zonder voedsel, zonder water. Er wordt al dikwijls gezegd: „men kan beter honger dan dorst lijden.” Spits zal van deze waarheid kloekmoedig door eigen ondervinding getuigen. Dikwijls gedurende den nacht begonnen onze Indiaansche gezellen te bidden. Het scheen mij toe alsof er nog innerlijk een groote voorraad van vrees voorhanden was.

Vroeg in den ochtend ging 't vroolijk bergaf ter zee.

Met het doel omwegen te vermijden, volgden wij de rechte lijn. Hier en daar waren wij genoodzaakt de steile hellingen op de hurken zittend af te glijden, — zeer ten nadeele onzer broek. Plotseling kwam een einde aan alle sport. Van malkaar gescheiden, geraakte een ieder in zijn eigen doolhof, en de roepende stemmen werden al meer en meer onduidelijk. Nauwelijks hoorde ik nog de stervende

HESQUIAT: HET HUIS DER MISSIONARISSEN.

stem van den Eerw. Heer Brabant die in groote ongerustheid mij toeriep: „daal niet hier, zoek een anderen weg, de afgrond is verschrikkelijk". De waarschuwing kwam juist op tijd. Door het hooge houtgewas misleid, stond ik aan den rand van een diepen afgrond. Ik werd duizelig en moest eenige oogenblikken rusten vóór ik weer bij machte was een ander pad te zoeken.

Tot dusverre had Spits mij gevolgd, — maar toen hij de stem zijns meesters hoorde, sprong hij, zonder kennis van diepte of gevaar naar beneden.

Halverwege kwam hij terecht in een boom, en kon noch naar boven noch naar onder. Zijn aanhoudend huilen was meer dan treurig. Aan oogenblikkelijke redding was niet te denken; het heette hier: „iedereen voor zich zelven en God voor allen". Drie uur later konden wij malkaar gelukwenschen weer het strand der zee in veiligheid bereikt te hebben. Niettemin, een zwarte wolk zweefde boven ons hoofd en verduisterde ons gemoed: de hond was verloren! Gingen wij naar het dorp terug zonder Spits, dan zouden de oude Indianen zeer zeker triomfeerend uitroepen: „de duivel heeft den priester gespaard, maar den hond vermoord". Dus, Spits moest gered worden. Een onzer gezellen beproefde een vergeefschen terugtocht, — hij kon het dier niet bereiken. Den volgenden dag stuurde de Eerw. Heer B r a b a n t nogmaals een dorpeling — en ditmaal met beter gevolg; Spits was weer de luister der gemeente. Om ons zijne blijdschap te toonen, begon hij aanstonds met zijn oude kunststreken, zooals het halen van pantoffelen, het afhappen van mutsen en hoeden, wanneer dorpelingen binnen kwamen zonder zich te ontdekken, enz. enz.

Het overige van mijn kort verblijf te H e s q u i a t was meestal „de communi", met uitzondering dat wij een zekeren nacht ontwaakten door een groot geraas en hevig kloppen. Het geheele dorp was in oproer. Wat kon er gebeurd zijn? Wij meenden werkelijk dat 't om ons leven te doen was. Stilzwijgend kwamen allen binnen, de deur werd afgesloten zonder onze toestemming, en de woordvoerder begon zijn toespraak met de woorden: „kaahäkisch, kaahäkisch, kaahäkisch H a y a s k a; dood, dood, dood is H a y a s k a". Deze, een der hoofdmannen, was bij toeval verdronken. Dat was al wat ze ons te vertellen hadden. Wij moesten natuurlijk een lang, droevig gezicht

opzetten! Dit was zoo erg niet, immers we waren meer dan blijde er met een uur praten af te komen: het had noodlottig kunnen zijn voor novice en novice-meester.

VII.

Wij hebben reeds gewag gemaakt van de reden waarom men bij voorkeur Hesquiat als eerste missie-plaats had gekozen, nl. het was centraal gelegen. Er bestond nog een andere reden. Bij het eerste en tweede bezoek van Mgr. Seghers (in 1874 en 1875) hadden de inwoners van Hesquiat een beteren geest getoond dan elk ander dorp.

Op het eerste gerucht van een bezoek van Zijne Doorl. Hoogw. verbrijzelden de dorpelingen alle ketels, pannen en potten, omdat ze meenden voortaan alleen van geestelijk voedsel te kunnen leven. Hoe groot de teleurstelling later was, kan men licht begrijpen.

Doch, na mijne aankomst werd door den „hoogen raad" besloten, voorloopig twee missies te bedienen en later een derde standplaats, meer in het noorden, te kiezen.

Mij werden elf dorpen in het Zuiden als werkkring aangewezen, met Numukamis, de winterstede der Ohiots, als woonplaats. Daar er geen bouwmateriaal voorhanden was, werd huis en kerk van vierkant gehouwen boomen gebouwd. De Eerw. Heer Brabant was architect, inspecteur en „chef de la cuisine", terwijl mijnheer Morin — een Fransch-Canadees — bijl en hamer op zijn best hanteerde. Intusschen bleef ik als plaatsvervanger te Hesquiat.

Alhoewel niet geheel voltooid, werd de kerk ingewijd door Zijne Doorl. Hoogw. Mgr. Karel Seghers op Kerstdag 1877. Het huis bestond uit vier muren met een schoorsteen in het midden, waaromheen ik kon rennen en mijn eigen schaduw najagen, of bij variatie het geitje, den hond en de kat binnen laten, om die een wedren te zien uitvoeren of om er mee te spelen.

Eertijds hadden de inboorlingen gewoonlijk twee woonplaatsen: eene voor den winter en een andere voor den zomer. De eerste lag wat binnenslands om meer tegen wind en storm beschut te zijn; de tweede was buiten aan het strand der zee de stille Oceaan. Ja wel, stil! Wat 'n misnaming!!!

Daags na de inwijding der kerk vertrok Monseigneur naar Victoria en alle Indianen zonder uitzondering verhuisden met „have en goed" naar hun zomerdorp om dichter bij de open zee te zijn voor het vangen van zeehonden en andere diep-water-visschen.

Daar zat nu „Klaas" — alleen, geheel alleen te kijken, zonder ooit een mensch te zien of te hooren. Elken ochtend, na het ontbijt, beklom ik een heuvel naast de kerk, — en ik moet ronduit bekennen, ik gevoelde mij gelukkig, wanneer ik slechts iets in beweging zag op zee, al was het dan ook op drie of vier uur afstand. Om deze groote eenzaamheid nog meer eentonig te maken, kwam er gebrek aan levensmiddelen bij. Het heette 's morgens, 's middags en 's avonds „meelpap" en nogmaals „meelpap". Niettemin was ik meer in mijn schik met dit klein „menu" dan met mijn Egyptisch kluizenaarsleven.

Bij overmaat van ramp ontstond nog op zekeren dag brand, die groote gevolgen had kunnen hebben. Droog houtgewas, om de kerk heen, was in vuur en vlam, en een dwarrelwind bracht kerk en huis meer en meer in gevaar. Daarenboven was er gebrek aan water; en ik moest een gracht opwerpen om het gebouw te redden.

„Der Mai ist gekommen, die Bäume schlagen aus". Het was Mei en alles begon te ontwaken uit den winterslaap. Ook de Indianen kwamen langzamerhand naar hun zomerressort terug om wintervoorraad te maken van gedroogde haringen. Wanneer ik toevallig een bezoek bracht aan de eene of andere familie, liepen mijn drie getrouwe huisvrienden me blijde vooruit. De kat was bedacht op een stukje visch; de hond op graat of been, met een waakzaam oog op den

naderenden mededinger van zijn geslacht; het geitje op pret en sport. In alle richtingen kon men de vrouwen en kinderen zien loopen wanneer Juffrouw „Geitebaard" hare acrobaten- en kunstsprongen begon over bedden, koffers, kisten en kasten.

Wat den godsdienst betreft, was het nog al bevredigend. Een aanzienlijk aantal mannen en kinderen kwamen gewoonlijk 's Zondags de H. Mis bijwonen. Maar de vrouwen

HESQUIAT-MISSIE: DE KERK.

— tegen gewoonte en gebruik van andere dorpen in — schitterden door hare afwezigheid. Men zou haast vermoed hebben dat zij van Chineesche afkomst waren.

VIII.

Me dunkt, 't is hier de geschikte plaats om in 't kort een woord te zeggen over den godsdienstigen toestand dezer bevolking in het algemeen. Tempels, altaren, sacrificies of slachtoffers en priesters, in den eigenlijken zin des woords, waren hun onbekend. Ze aanbaden de maan als Verlosser der wereld. Het scheppingsverhaal wijkt in het

algemeen niet veel af van onze overleveringen, behalve dat de dieren eerst in de wereld verschenen bij de komst van den Zaligmaker. Hij immers, om de menschen te straffen voor hunne zonden, veranderde velen in dieren. De Indianen waren zich reeds bewust van de komst des Verlossers, en daarom wilden zij zich tegen hem op alle mogelijke wijze verdedigen. Dit verklaart ook, dat Hij reeds als kind — volgens hunne overlevering — vervolgd werd.

Ook de zondvloed is overal bekend en aangenomen. Elk dorp echter maakt aanspraak op den berg, waar het schip (de ark) op het drooge rustte.

In groot gevaar, of geesteskwellingen, wordt al licht de hulp des duivels ingeroepen. Bepaalde bidtijden zijn er niet, dan alleen de dagen van zonnestilstand. Dan moet een ieder het belangrijke natuurverschijnsel waarnemen, om geluk en zegen op alle werken en ondernemingen te verwerven en alle onheil af te weren. Gedurende deze dagen ook zijn de jeugdige mannen verplicht te „oozemutschen" d. w. z. ze moeten eene rivier opgaan en drie dagen en nachten met dorens en andere prikkelende voorwerpen hun lichaam tot bloedens toe verscheuren, en tevens uitroepen: „wakaasch, wakaasch snaas; wees gegroet gij licht des levens." Andere gebedsformulieren zijn er niet, — elkeen bidt volgens zijn goeddunken — en niet te veel. Men gelooft aan een toekomstig leven ook, aan hemel, hel en vagevuur. Over hemel en hel zullen wij later een woordje zeggen. Hunne handelwijze bewijst stellig hun geloof in een vagevuur. Zoo b. v. zal eene vrouw, die haar kind of echtgenoot verloren heeft, op het krakend, brandend hout, nieuwe dekens in het vuur werpen, omdat zij meent dat een arme ziel om hulp geroepen heeft, en dat hare smarten kunnen verlicht worden door een paar dekens als brandoffer op te dragen. Niettemin, een bepaald woord voor vagevuur bestaat in hunne taal niet.

Droomen en „*clairvoyance*" spelen ook eene groote rol onder de „Roodhuiden." Deze laatste is hoofdzakelijk, en

meer uitsluitend, aan de dokters of goochelaars toegekend. Heeft iemand van een overledene gedroomd, dan zal hij

INDIAANSCHE VROUWELIJKE DOKTER.

allerwaarschijnlijkst 's morgens heel vroeg aan den oever der zee zitten weenen en luidkeels de goede hoedanigheden en

heldendaden van den afgestorvene verkondigen. De „clairvoyanten" hebben het eigenaardige vermogen door alles heen te kunnen zien. Ze kunnen dus, zonder verder onderzoek, eene innerlijke ziekte aanstonds nauwkeurig beschrijven en de passende geneesmiddelen aanwenden.

Kennis of studie van geneeskunde is overbodig, een „clairvoyant" is een arts, en elk arts is een „clairvoyant." Niettemin, elkeen mag niet dokter worden. Daar hoort roeping toe. En hoe zal men die roeping te kennen krijgen? Een droom, een visioen of het plotselijk verschijnen van een vreemden vogel is een onfeilbaar teeken, dat men tot den verheven staat van geneeskundige uitverkoren is. Daarna komen nog kleinere en minder belangrijke voorbereidingen om zijn „Akte" of „Diploma" te verkrijgen. Na veertien dagen en nachten in naburige bosschen gedanst, gezongen, geschreeuwd te hebben, komt de jonge dokter met een eentonig liedje te voorschijn. Dat liedje moet noodzakelijk gezongen worden bij het behandelen van een zieke. En niemand zal of mag twijfelen aan zijne volle bekwaamheid als geneesheer. Geneesmiddelen zijn overbodig, — het dansen en zingen, nu en dan onderbroken door een akelig gehuil, is voldoende, welke ook de te genezen ziekte moge zijn.

In verband met de geneeskunde, moeten wij niet vergeten, dat de mensch *één* lichaam en *drie* zielen heeft, — de eene in de hersenen, de tweede in het hart en de derde in de maag. De ziel in de maag moet zorgen voor de vertering van het voedsel; — maar dikwijls, door overgroote zorg aangespoord, werkt zij ten nadeele van het lichaam. Deze ziel in de maag heeft den vorm van een Octopus, en wanneer indringers, onwelkome gasten, zooals insecten en microben, ons eene ziekte veroorzaken, dan strekt de ziel der maag een arm uit naar het verwonde lichaamsdeel.

Deze microben of besmettelijke insecten worden „Mayal" genoemd. Het gevecht der ziel met een Mayal veroorzaakt een groote zwelling. De dokter wordt ter hulp ge-

roepen. Zijn taak is nu eerst de „Mayals" of microben uit te zuigen, en den „arm der ziel" door wrijven en drukken weer terug te drijven. Zoodra dit geschied is, zal wellicht een normale toestand ontstaan en is er goede hoop op beterschap.

IX.

De Roodhuiden houden veel van kinderen; deze zijn talrijk, maar meestal ook vertroeteld. Is een huwelijk met kroost gezegend, dan zal er niet gauw een echtscheiding plaats vinden; hebben de echtgenooten integendeel geen kinderen, dan zullen ze zelden of nooit samen blijven. Dit veroorzaakt zelfs dikwijls groote moeilijkheden met getrouwde bekeerlingen. De eerstgeborene, tot de jaren van verstand gekomen, wordt reeds beschouwd als het opperhoofd der familie, en nooit zal men een besluit nemen in zaken van belang zonder het kind — kwansuis — te raadplegen.

De vader zal blijmoedig den dood te gemoet gaan, zonder vrees sterven, wanneer hij slechts op zijn zoon wijzen kan als op zijn opvolger. Komt echter de eerstgeborene op jeugdigen leeftijd te overlijden, dan wordt alles verbrand, zelfs de schuiten des vaders, alsmede het ouderlijke huis. Deze oude gebruiken verdwenen alengskens naarmate beschaving en godsdienst veld wonnen.

De naam eens Heiligen, in het doopsel gegeven, wordt getrouw door het leven heen behouden. Niettemin, buiten dezen naam, ontvangen nog van tijd tot tijd alle mannen, vrouwen en kinderen verschillende andere namen als erfstuk der familie, ter herinnering aan heldendaden of andere historische feiten. Eigenlijke familienamen, zooals onder de Blanken, bestaan er niet.

De verandering van naam wordt publiek afgekondigd bij gelegenheid van een groot feestmaal, opgevroolijkt door tromgeroffel en een dansje der juffrouw. Elk groot diner mag verschillen in aard en soort, maar slechts éene

portie wordt aangeboden: alleen visch, vleesch, brood of aardappelen. Deze portie wordt uitgedeeld in groote schotels. Eenieder mag er van gebruiken zooveel hij lust, en het overige moet uit beleefdheid mee naar huis genomen worden voor de afwezigen. De vork speelt geen rol, Adam had er ook geen.

Naamverandering geschiedt niet alleen op vaste tijdperken, zooals bij gelegenheid van verloving enz., maar ook soms naar willekeur, b. v. wanneer iemand genoeg „schatten" heeft verzameld om eene kleine tentoonstelling te houden van veelkleurige dekens, van linnen, katoen, matten en dergelijke zaken meer. Na de tentoonstelling houdt „mijnheer" of „mevrouw" een korte toespraak en verdeelt alles onder vrienden en vreemden.

Zulk feest heet men „*Patlatsch*, weggeven." Naarmate de Patlatsch grooter is en vaker voorkomt, stijgt de gastheer in aanzien en rang bij zijn volk en de naburige dorpen. Die het meest geeft, en het minst voor zich zelven behoudt, is de grootste man. Maar dan, zoo als blanke zwervers ook al doen, als ze hun loon verkwist hebben, zal het niet zelden gebeuren, dat de Patlatscher den volgenden dag bij den priester terecht komt om hulp en ondersteuning te vragen. De natuur van den mensch schijnt overal dezelfde te zijn, of hij inboorling is van Amerika of van een ander werelddeel.

Die Patlatschen zijn een soort kermis, waaraan dikwijls een bal en andere vermaken verbonden zijn. Een paar trekken uit eene rondgaande pijp is een passende verpoozing of entr'acte.

Het dansen zelf is een geheel onschuldig iets. Het gelaat in verschillende kleuren gepoeierd, zwaaien „de heeren" — een voor een — in onzinnige bewegingen al zingende door het gebouw heen. Daarna komen de „dames", ook een voor een. De zwarte dans is echter ten zeerste af te keuren, daar dit spel met afgoderij verbonden is.

Een ander vermaak, hiermede samenhangend, is het wolf- of beerspel. Dit feest wordt gewoonlijk door den chef

bereid. Het kan best vergeleken worden met het St. Nicolaasspelen hier te lande. Men maakt den kinderen wijs, dat de in wolf- of beerhuiden verkleede dorpelingen echte wolven en beren zijn, die de kleine kinderen komen weghalen om ze naar de bosschen te vervoeren. In de verte hoort men het gehuil der wolven, en in het dorp wordt dag en nacht geschoten om deze wilde dieren te verjagen. Vele kinderen

PATLATSCH-TENTOONSTELLING.

worden weggevoerd, maar den vierden dag behalen de inwoners eene schitterende overwinning. De wolven vluchten, en de kinderen komen weer naar het dorp terug. Zoo eindigt de kermis; de draaimolen is hun nog onbekend, anders zouden de kermisdagen nog langer duren.

„Alles kan man ertragen, nur nicht eine Reihe von schönen Tagen," met andere woorden: feestdagen wordt

men ook moe, als ze te lang duren. En zoo zijn ook de Indianen blij hun dagelijksch werk te hervatten, na eenige dagen gerust te hebben. 's Morgens vroeg tegen vier uur roeit de visscher met zijn bootje over den Oceaan om zijn huisgezin van de noodige levensmiddelen te voorzien. Hij neemt niets mee dan een kruik water, zijn pijp en wat gedroogde visch. Als weer en wind niet tegenvalt, komt hij omstreeks vijf uur 's namiddags thuis. Nu is zijn werk volbracht, het overige valt ten laste van „mevrouw." Hij gaat naar binnen, rookt zijn pijp en wacht geduldig op zijn diner. Men zou van de vrouw verwachten, dat ze reeds warm eten klaar had voor den armen tobber. Doch neen, zulks is niet het gebruik. Het schuitje moet eerst ontladen zijn en dan slechts wordt er gekookt.

X.

Over het algemeen was mijn verblijf in deze nieuwe missie bevredigend, alhoewel reeds tegenkantingen ontstonden ten opzichte van het doopen der kinderen. Moeielijkheden waren te voorzien, het was immers niet te verwachten, dat de duivel goedsmoeds de geheele westkust zou afstaan zonder weerstand te bieden. Van het groote aantal gedoopte kinderen bij het eerste en tweede bezoek van Monseigneur Seghers waren er natuurlijk eenige gestorven. Daardoor echter ontstond een afkeer tegen het doopsel. De dokters verklaarden dat het zout de kinderen doodde. Dit bijgeloof was zeer moeielijk uit te roeien, en ten slotte waren wij gedwongen geen zout meer te gebruiken.

Anders ging alles gemoedelijk toe, vooral nadat ik eene hulpkerk van planken gebouwd had in het zomerkwartier. Nu kon en moest ik twee maal per jaar met pak en zak verhuizen. Gelijk de millionairs mocht ik er trotsch op zijn een zomer- en winterressort te bezitten.

In Februari 1879 bracht ik een bezoek aan den Vicaris-Generaal te Victoria, en na een achtdaagsche vacantie ging

ik met de sloep „Entreprise" terug. Pierre Péron, een Franschman, was de kapitein. Hij was een gulle vent, oud genoeg om verstand te hebben — hij was in de vijftig jaren. Zijn ongeluk was: dikwijls te diep in het glaasje te kijken. Zijn zoontje Peter was ook aan boord. Hij bemerkte iets vreemds in zijn vader en vroeg hem: „wanneer is een mensch dronken?" „Jongen, was het antwoord, iemand is dronken als hij alles dubbel ziet, b. v. hier zijn nu twee honden (er was er maar één); zou ik er vier zien, dan was ik dronken.

Gedurende de geheele vaart was de kapitein buitengewoon praatziek en wilde mij, zijn eenigen passagier, op zijn best onderhouden. Hij vertelde mij o.a. twee zijner droomen. De eerste was een bezoek aan zijne Heiligheid den Paus. Te Rome aangekomen, ging hij onmiddellijk naar het Vatikaan. De Paus ontving hem op zijne bekende vertrouwelijke manier en zeide: „Pierre, ge zult wel erg moe zijn na zulk 'n lange reis; zou je niet iets willen gebruiken, een glas jenever b. v., om je eenigszins te verfrisschen?" Pierre was erg in zijn schik en weigerde niet. „Maar, zeide de Paus, ge hebt 't misschien liever warm?" Op het bevestigend antwoord, gaf de Paus bevel een „toddy" of pons aan te bieden. Maar, helaas! — den beste kan een ongeluk overkomen, ging mijnheer voort met zijn verhaal, — had ik het glaasje jenever maar koud genomen, immers, ik ontwaakte alvorens het water kookte."

Deze eerste droom kwam mij niet onwaarschijnlijk voor bij een oud-Zouaaf, onder den invloed van zuivere klare jenever uit de stokerij van „De Kuiper en Co."

De tweede droom schitterde ver boven den eersten uit. Hij zwoer dan ook bij Bacchus en alle andere goden, dat het eene zonde was een flesch jenever of wijn, onaangesproken te laten liggen. Hij had gedroomd, dat ik eenige flesschen miswijn aan boord had, en dat hij in zijn slaap den „Nectar" gedronken had om den goden te behagen — en om mij lang te laten leven.

„Daar kwam de aap uit de mouw"! Toen wij na 24

uren zeilens ons doel bereikten, was er geen enkele flesch miswijn meer te vinden. Of de goden hunnen beschermeling geholpen hadden den Nectar uit te drinken, zou ik niet kunnen zeggen. In alle geval, ik bleef met de leege flesschen voor het gelag zitten, en moest noodgedwongen een paar Indianen, 20 uur verder, naar den Eerw. Heer Brabant sturen, om weer een weinig miswijn in voorraad te hebben. Te zijner eer zij het toch gezegd, dat hij later zijne schuld bekende en alles vergoedde

XI.

Een nog grooter verrassing stond mij te wachten. Nauwelijks had ik voet aan land gezet, of ik hoorde dat eenige dagen geleden tweelingen geboren waren, eene gebeurtenis van groot belang en groote gevolgen. Die zegen is een ramp bij de Indianen. Eén kind was reeds dood en het ander lag naast de moeder. Maar waar lag deze, zou men kunnen vragen? In een bosch achter het dorp. Een paar schorsmatten op den kouden, vochtigen, natten grond strekten haar tot bed. Geen huis, geen vuur, geen bescherming tegen regen, wind en koude, dan eenige pijntakken, bij wijze van dak schuins over haar gezet. En, niet te vergeten, de laatste vier dagen had 't aanhoudend geregend.

Waarachtig — „casus perplexus", een kritiek geval. „Quid in casu; wat kon, wat moest er gedaan worden?" Ik kon den Indianen wel toeroepen: „Quos ego — ik zal u" — maar daarmede was de arme vrouw niet geholpen. Bleef ze liggen waar ze was, moeder en kind zouden niet lang meer leven. Ik bevond me tusschen Charybdis en Scylla, — een benijdbaar plaatsje voor iemand die noch tegen schipbreuk noch tegen verdrinken opziet! In mijn 29-jarig leven had ik wel wat ondervinding opgedaan van schipbreuk, maar verdrinken had ik nog niet geprobeerd, en was van plan het ook nooit te beproeven.

Niettemin, vrouw en kind moesten gered worden, wat

het ook kosten mocht. Na een kort onderhoud met den echtgenoot, stemde deze er angstvallig in toe, dat vrouw en kind naar zijn ouderlijk huis werden teruggevoerd. Nauwelijks was ons plan bekend, of er brak een storm los

INDIAANSCHE MEISJES VÓÓR HET FOTOGRAPHIETOESTEL: TWEE DIE SCHRIK HEBBEN.

buiten en binnen het huis. Buiten stond een oproerig volk, om mij, en niemand anders, aan het verstand te brengen, wat al onheil ik door mijne handelwijze ging veroorzaken. Binnen was er ook geen zonneschijn. De ouders hadden Jimmy, hun zoon, den toegang tot het ouderlijke huis

streng verboden; en tegen dit strikt verbod in droeg hij zijne vrouw en ik het kindje toch naar binnen. Om alle gemeenschap af te sluiten, werd er aanstonds een scheidsmuur opgericht, zoodat zich de ouders toch nog in eene afzonderlijke woning bevonden. Dus geen verkeer tusschen de twee families. Ook onder vrienden en bloedverwanten liet zich geen barmhartige Samaritaan vinden. De kranke vrouw mocht klagen, weenen, lijden en sterven, voor haar geen hulp, geen woord van troost op deze wereld.

Doch laten wij eens naar buiten gaan en hooren wat de „afgevaardigden" des volks te zeggen hebben. Een der chefs hield de redevoering, welke meer dan een uur duurde zonder tegenspraak of onderbreking, en ik luisterde kalm en bedaard naar het „pleidooi". De woordvoerder betoogde, dat ik mij op zeer gevaarlijken grond had begeven met de zieke weer naar het dorp in het vaderlijke huis terug te brengen; dat dientengevolge niets te verwachten was dan een algemeene groote hongersnood, want de visschen, van welken aard ook, zouden aanstonds in angst en vrees meer heilzame wateren zoeken. Nadat de redenaar alle onheilen van het verleden en de toekomst op meesterlijke wijze beschreven had, antwoordde ik eenvoudig: „Wacht slechts drie weken en gij zult allen beschaamd staan en gelogenstraft worden door gebeurtenissen in uw eigen land".

En werkelijk, drie weken later kwam de haring in grootere scharen dan ooit te voren. De vischjes dartelden langs den oever en zelfs voor het huis onzer zieke. Het leek wel een kluchtspel van haringen. Zelfs de oude Indianen lachten in hun vuistje over het oude bijgeloof en zeiden: „In de toekomst zullen wij dien „mamatle" (blanke) maar laten begaan, hij weet meer dan wij".

Het was de eerste overwinning, maar eene overwinning van groote gevolgen voor de toekomst. Nu wij de zegepraal gezien hebben, zullen wij een woordje zeggen over de wreede praktijk aan dit bijgeloof verbonden.

Door dit bijgeloof, van oudsher, van geslacht tot geslacht,

overgeleverd als een schat der voorvaderen, werd den dorpelingen in het algemeen en den familieleden in het bijzonder ten sterkste aanbevolen, geen medelijden te hebben noch met de ouders van tweelingen noch met hun kroost.

De ongelukkige familie werd verbannen, naar een afgelegen eiland vervoerd, om daar drie jaren lang te vertoeven zonder ooit op zee te mogen komen of zelfs de wateren des oceaans te aanschouwen. Hier werd een kleine hut van planken gebouwd, en, om list, bedrog, vlucht te voorkomen, werden alle schuiten verbrand. Hun eenig voedsel was gedroogde visch, over het jaar oud. 'sMorgens en 's avonds moesten ze elken dag de maan aanbidden, om het volk van hongersnood en andere rampen bevrijd te houden. Indien vrienden of bloedverwanten hun een bezoek wilden brengen, was het hun verboden te landen, maar van uit het schuitje mocht met de verbannen ouders gesproken en hun gerookte visch toegeworpen worden. Bovendien, in geval er tweelingen geboren werden, werd den kleinen geen voedsel gegeven tot den vierden dag na de geboorte. Het sterkste kind werd behouden en verzorgd, en het zwakkere door een der goochelaars gedood.

Tot heden toe is het mij een raadsel hoe Indiaansche ouders, die zooveel van kinderen houden, zich aan zulk een tirannieke wet op slaafsche wijze konden onderwerpen, al was de overlevering ook zoo oud als de bergen des lands.

Mijn krachtig optreden hier in dit geval roeide het oud bijgeloof wel is waar niet geheel en al uit, maar het kreeg toch een geduchten knak, en stierf allengskens een natuurlijken dood.

XII.

De westkust van Vancouver Eiland is allerheerlijkst met hare trotsche bergen, diepe zeearmen en groote havens, omzoomd met duizend kleinere eilanden, die de stormige golven tarten en trotseeren.

Het Alberni-kanaal nochtans, 21 mijlen (7 uur) lang, tusschen twee groote bergketens gelegen, biedt het schoonste tafereel aan, en de doodsche stilte, die er heerscht, is diep-indrukwekkend.

Alberni, thans een belangrijke stad, was toen ter tijde een klein dorpje. Ik vond er slechts een twintigtal Indianen en één Blanke. Deze, mijnheer Taylor, was met een Indiaansche vrouw getrouwd. Hun huis was rein en zindelijk, de maaltijd zuinig maar keurig, in alle geval beter dan ik het had kunnen klaarspelen. Hier vertoefde ik eenige dagen om den inboorlingen godsdienstig onderricht te geven en de kleine kinderen te doopen.

Op mijn terugtocht bracht ik een bezoek bij een Chinees, die een weinig ruilhandel dreef met de Roodhuiden. Zijn verlangen om mij te ontmoeten had hij mij vroeger reeds per brief bekend gemaakt. Ofschoon jong, had ik toch reeds kennis genoeg van onze Aziatische vrienden om te weten, dat die uitnoodiging niet veroorzaakt werd door godsdienstige angstvalligheden, zielskwellingen of gewetenswroegingen!

Neen, Jan Chinees had een ander bezwaar. Hij had aan de Roodhuiden te veel crediet gegeven, en tengevolge hiervan verzocht hij mij Jan, Piet en Klaas te dwingen hunne schuld te betalen, — maar wie Jan was, waar Piet woonde en Klaas vertoefde wist hij niet. Hem een dienst te bewijzen was dus eene onmogelijkheid.

„Au surplus", daar het reeds donker werd, moest ik bij hem overnachten. Een paar matten op den vloer, een deken en mijn overjas als kussen, en mijn bed was klaar. Eenige oogenblikken later kwam mijnheer nogmaals den winkel binnen, waar ik reeds in de armen van Morpheus lag. Hij plaatste een lampje, een kopje thee en een kom rijst voor zijn afgod. „Zal hij het eten?" vroeg ik. „Ja, zeker, morgen vroeg is alles verdwenen," was het antwoord. „Alles zal verdwijnen als ik het drink en eet, of als gij het voedsel heimelijk komt weghalen, anders niet." Ten slotte bekende hij dat zijn afgod er geen gebruik van

maakte, maar dat die praktijk — volgens de leer van den wijzen philosoof Confusius — noodzakelijk was om te slagen in alle tijdelijke ondernemingen.

Onze Chinees was een heiden in merg en been. Volwassen

INDIAANSCHE MEISJES VÓÓR HET FOTOGRAPHIETOESTEL: TWEE DIE SCHIK HEBBEN.

Chineezen bekeeren gaat niet gemakkelijker dan volwassen Indianen tot het geloof te brengen. Missionarissen, die lange jaren in China werkzaam zijn geweest, zullen dit zonder aarzelen getuigen. Ik had het genoegen eens een Pater Minderbroeder in Victoria te ontmoeten, die 20 jaren

missionaris in Mongolië geweest was. Hij ging op bezoek naar St. Louis, Vereenigde Staten. Ook hij was van meening, dat men meestal de ouders en volwassenen moet bereiken door de kinderen. Het menschelijk opzicht speelt overal eene groote rol.

Kort na mijn uitstapje naar Alberni werd ik verrast door een bezoek van vier prospecteurs, of gelukzoekers. Drie waren Protestant en de andere was een Fransch-Katholiek. Bij dag werden minerale stoffen gezocht, en bij nacht logeerden ze in mijn „paleis". Het was eene soort van sport voor hen. Ná eenige dagen wilden ze de terugreis naar Victoria per schuit ondernemen, en zonder Indiaan als gids. Ik wees hen op het groote gevaar, zich zonder kennis der kust te wagen in een open boot op de verraderlijke wateren der zee. Drie volhardden in hun oorspronkelijk plan; de Katholiek wachtte eene betere gelegenheid af, tot zijn groot geluk. Eenige uren later vond men bij den vuurtoren een gestrand schuitje en de drie lijken der ongelukkige „desperados" waaghalzen.

Hiermede zullen wij de eerste periode van ons missieleven onder de Roodhuiden sluiten om een tweede te beginnen met de benoeming van Zijne Doorl. Hoogw. Mgr. Karel Seghers tot Aartsbisschop der kerkelijke provincie, met residentieplaats te Portland, hoofdstad van Oregon, Vereenigde Staten.

TWEEDE DEEL.

I.

Zijne Doorl. Hoogw. J. B. Brondel, een Belg uit Brugge, volgde Monseigneur K. Seghers op (14 December 1879—1884). Met zijn zacht en innemend karakter won hij in korten tijd de genegenheid der Katholieken en de achting der Protestanten.

In dien tijd was er weinig verkeer tusschen de hoofdstad en de westkust van Vancouver Eiland. Slechts nu en dan — om de drie of vier maanden — zeilde een scheepje (schoener) langs de kust om ruilhandel te drijven met de inboorlingen, die hun visch-olie en verschillende soorten van huiden aanboden tegen koloniale waren en kleedingstukken. Zulke gelegenheid werd gewoonlijk benuttigd om ons eenige brieven en couranten te sturen.

Deze stand van zaken verklaart dan ook hoe het kwam, dat Monseigneur J. B. Brondel, onze nieuwe Bisschop, reeds eenige weken gewijd was, toen ik de invitatie ontving aan deze groote plechtigheid deel te nemen. Eenige weken later bracht Zijne Doorl. Hoogw. ons een bezoek, met het doel eene derde Missie, meer ten noorden, te stichten. Om verschillende redenen had Kyuquot, — het grootste indiaansche dorp der westkust, met 800 inwoners — de voorkeur. Dit dorp ligt ongeveer 210 mijlen (70 uren) ten noorden van Victoria, de hoofdstad, of 60 mijlen boven Hesquiat.

Het is hier de plaats niet om breedvoerig de oorzaken van het uitsterven der inboorlingen te behandelen; voldoende zij het, op te merken, dat het reizen, en bij gevolg het in aanraking komen en het verkeer met gewetenlooze blanken, er veel heeft toe bijgedragen. Daardoor immers ontstaan gewoonten, die het menschelijk leven aanmerkelijk verkorten, of ziekten, zooals mazelen, pokken, tering en andere be-

smettelijke kwalen meer, die misschien niet doodelijk zijn, maar toch het lichaam verzwakken en de levenskrachten uitputten.

In dezen tijd was sterke drank onzen inboorlingen geheel en al onbekend. Maar de mensch is meer geneigd tot het kwade dan tot het goede, en 't is dus niet te verwonderen, dat later ook hiervan misbruik werd gemaakt. Philosophie kon de werking en gevolgen van het gebruik van alcohol niet beter beschrijven dan een Indiaan eens deed op zijne eigenaardige wijze, toen hij zeide: „*Één* glaasje is zeer goed, *twee* glaasjes is genoeg, *drie* is niet half voldoende." Maar, het zij tot eer der Regeering van Canada gezegd, er zijn strenge maatregelen genomen om het verkoopen van sterken drank aan Indianen te voorkomen. Dus zijn zij gedwongen geheel-onthouders te zijn en te blijven, willen ze niet gevaar loopen een maand dwangarbeid te verrichten in de gevangenis.

Ten opzichte van het gebruik van sterken drank kon men vroeger wel zeggen: „felix ignorantia" — gelukkige onwetendheid. In den onbeschaafden toestand waren vele andere, in zich zelve nuttige en heilzame dingen, den inboorlingen onbekend, maar hebben nu door misbruik of overmaat kwade gevolgen. Zoo waren suiker, stroop, kandij en dergelijke zoetigheden meer, een ongekende weelde: maar ook was kiespijn of het verliezen van tanden een ongehoord iets. Kiespijn opent dan ook weer een nieuw baantje voor den missionaris. Hij mag zijne krachtige spieren doen gelden bij het optreden als tandarts, en zou bij ongeluk een verkeerde tand getrokken worden, dan zal de dokter zich wel weten te redden door met gezag en kennis van zaken te verklaren, dat de twee tanden van dezelfde familie waren, en dus dezelfde ontsteking geërfd hadden.

Schoeisel, van welken aard ook, was den Indianen insgelijks geheel en al vreemd, en toch klaagden ze nooit over koude voeten. In de wintermaanden, in een schuitje op reis zijnde, waren onze voeten dikwijls ijskoud. Het geschiktste middel om ze eenigszins te verwarmen was dan onze ongeschoeide

voeten tegen die van een Indiaan te zetten, en het was als of een der kleine kachels, die de moderne wereld „kleine duivels" noemt, aan onze voeten stond.

MGR. J. LEMMENS, BISSCHOP VAN VICTORIA.
(1888—1897.)

Alvorens onze tabak en pijpen den Indianen bekend waren, maakten ze pijpjes van harden steen en rookten eene soort van wilde theebladeren. De smaak en geur is zoo wat dezelfde als die van een kopje groene thee. Tegenwoordig wordt die wilde plant met onze tabak vermengd. Als er

meerdere personen tegenwoordig zijn, gaat de pijp rond. Iedereen doet een paar trekken en slikt den rook af, waardoor voor eenige oogenblikken eene bedwelming of bezwijming veroorzaakt wordt. Deze manier van rooken schijnt ook eenigszins den honger te stillen.

Maar met het warmen der voeten en het rooken van een pijpje, zouden wij haast vergeten, dat onze nieuwe Bisschop, Monseigneur J. B. Brondel, ons een bezoek wilde brengen aan de westkust.

II.

Zijne Doorl. Hoogw. maakte de reis op het zeilschip „de Favorite". Onze kennismaking was hartelijk, doch tevens, naar Amerikaansch gebruik, eenvoudig. Ik werd verzocht Monseigneur naar het noorden te vergezellen. Wij klopten eventjes aanbij den Eerw. Heer Brabant, waar koekenpan en koffiepot hun best deden om de gasten gulhartig te verwelkomen en hunne door zeeziekte verzwakte krachten te herstellen. Overigens, Mgr. Brondel was een klasgenoot van den Eerw. Heer Brabant: ze hadden samen aan het Amerikaansch College te Leuven gestudeerd.

Een paar dagen later zeilden wij de haven van Kyuquot binnen. Kyuquot is een groep van vijf kleinere eilanden, in een cirkel gelegen, met een groote haven in het midden, en ongeveer een uur van het eiland Vaucouver verwijderd.

De zee van Hesquiat tot Kyuquot was erg onstuimig en stormig; en met de golven der zee rezen en daalden ook dikwijls de golven in onze maag. Monseigneur, een nieuweling op zee, had meer dan iemand te lijden van het wispelturig schommelen der boot. Tegen twaalf uur hadden wij ons doel bereikt.

Het middagmaal stond op tafel. De kapitein vroeg Monseigneur, of Hij niet een „smile" (grimlachje) wilde hebben. De eigenlijke beteekenis van „Smile" (uitgespr. Smeil) was mij niet vreemd, wel echter de figuurlijke. De philosophie

echter van den kapitein was krachtig en overtuigend, en kon niet anders dan een diepen indruk maken op de gemoederen zijner toehoorders. Hij zwoer bij alle sterren des hemels, dat niets — na eene zeeziekte — voortreffelijker was om de werking der maag tot den normalen toestand te brengen, dan een glaasje morgenwijn. De kapitein grimlachte, Monseigneur grimlachte bij wijze van tegengroet, en nam een „grimlachje". Onwillekeurig kwam mij het oude Engelsch spreekwoord voor den geest: „Wat goed is voor de gans, is goed voor den gander"; en ik kon niet anders dan denken: „Wat goed is voor een Bisschop, is goed voor een priester" — en ook ik nam een grimlachje. Het zoude immers niet passend zijn de diepe wijsgeerigheid des schippers te versmaden en hem misschien in verlegenheid te brengen.

's Namiddags brachten wij een bezoek aan den chef, genaamd H a k l a. Hij was een jong man van 19 jaren, die eenige weken geleden, na den dood zijns vaders, als wettige opvolger het bestuur had aanvaard. Hij was eenigszins stilzwijgend van aard, doch beslist van karakter en altijd ten goede geneigd. Geen wonder dan ook dat wij hartelijk ontvangen werden. De chef verklaarde zich bereid al het mogelijke te doen om het werk der beschaving en bekeering zijner onderdanen te bevorderen. En, te zijner eer zij het gezegd, hij bleef altijd zijn woord getrouw, al veroorzaakte het ook opspraak en tegenkanting. Ook was hij een der eerste bekeerlingen. Zijn voorbeeld werkte wel is waar ten goede, maar faalde in het uitroeien van ongeloof in anderen, die hardnekkig de overleveringen hunner vaderen voorstonden.

Dit stemt overeen met hetgeen de Eerw. Heer B r a b a n t den 22 Aug. 1875 schreef aan zijn vriend, den Zeer Eerw. Heer G o e n s, vice-rector van het Amerikaansch College: „De goede stemming van enkelen geeft niet veel troost voor de trouweloosheid der anderen".

Niettemin, de chef had verlof gegeven kerk en school

te bouwen, en dat was een voldoende waarborg voor het oogenblik. Wat de toekomst brengen zou, moesten wij aan de goddelijke Voorzienigheid overlaten. Wij vonden eene gunstig gelegen bouwplaats op het eilandje C a m i l s, thans Missie-eiland genaamd, tusschen de eene en de andere helft van het dorp in.

Onze terugreis was een kalme vaart door dikke nevelen heen. Onderweg werd nog een dorp bezocht. Een tiental oude Indianen zaten gehurkt op het strand te philosopheeren, met hunne dekens over mond en neus getrokken. Een aardige groep voor een liefhebber van fotographische opnamen!

De woorden van den H. Paulus aan Timotheus IV. I. – „Predik het woord Gods, dring aan tijdig of ontijdig, overtuig, vermaan . . . . . . in lankmoedigheid en leering" – stonden Zijne Doorl. Hoogwaardigheid dikwijls voor den geest. Hij begon met dezen wilden te vertellen, dat hij de opvolger was van Mgr. K a r e l S e g h e r s, nu Aartsbisschop van Portland, Oregon. Middelerwijl hoorde ik een der oudjes fluisteren: „Het zou hem (Mgr.) meer tot lof en eer strekken, indien hij ons eenige zakken meel had meegebracht! . . . Wat hebben wij te doen met al die nieuwe dingen over hemel en God? . . . Wij zijn gelukkig, wat kunnen wij meer verlangen? . . .".

Monseigneur antwoordde met de verklaring van den tekst (Math. IV. 6): „De mensch leeft niet van brood alleen, maar van elk woord dat uit den mond van God komt".

Den volgenden dag vertrok Monseigneur per schip naar V i c t o r i a en ik per schuit naar mijne missie. Evenwel, alvorens aan boord te gaan, benoemde hij mij voor de nieuwe missie van K y u q u o t, en de Eerw. Heer L o u i s E u s s e n, geboortig van S p a u b e e k Limburg, zou mijn opvolger in N u m u k a m i s zijn.

III.

L o u i s E u s s e n, mijn landsman, was een Leuvensch klasgenoot van Mgr. J. A l t h o f f, geb. te H a a r l e m,

DE KATHEDRAAL VAN VICTORIA, GEBOUWD DOOR MGR. LEMMENS Z. G.

welke laatste 17 jaren lang het kruis plantte en het Evangelie verkondigde in het Zuiden van Alaska. „En passant" kan ik hier zijne vrienden met veel genoegen mededeelen, dat hij nog frisch, sterk en taai is.

De Eerw. Heer Eussen was een paar jaren aan de Kathedraal-kerk en het college te Victoria verbonden geweest. Deze vrome priester leefde niet lang genoeg om bloesem en vrucht van zijn ernstig streven en hard werken te zien. Reeds den derden winter van zijn missionaris-leven aan de westkust kwam de doodsbode. Genoodzaakt zonder schuilplaats te overnachten op een met sneeuw bedekten berg, kreeg hij longontsteking, die overging tot tering, waaraan hij, eenige maanden lijdend, bij zijn broeder, den burgemeester van Spaubeek, overleed. De oude burgers van Victoria, die zich steeds zijner herinneren, spreken nog altijd van hem met gevoelens van eerbied en lof.

Zijn opvolger was de Eerw. Heer Frans Verbeke, uit België. De onvermijdelijke eenzaamheid maakte weinig indruk op hem. Hij vond altijd een bijl en een boom die hem afleiding en uitspanning verschaften in zijn eentonig leven. En, wanneer zijn boezemvriend, de Eerw. Heer Jozef Leterme, ook een Belg, bij hem eenige dagen vacantie ging houden, dan had de eerste Eerwaarde gauw een bijl en een boom gevonden voor den tweeden Eerwaarde. Toch, op stuk van zaken, had de gast het beste deel. Kwam de tijd om te koken, dan had de sluwe gast het voorwendsel van geheel en al onervaren te zijn in de keuken, en de gastheer kreeg de moeielijke taak een waakzaam oog op vuur, pan en pot te houden en te gelijker tijd zijn vriend op interessante wijze te onderhouden. Na een kort bezoek van dien aard was beider oog klaarder, het oor scherper, de tong vlugger, de gemoedstemming levendiger ; — „enfin" weer jong van geest en moed, met rozige wangen!

Het missionaris-leven heeft zijne teleurstellingen en tegenkantingen, maar ook zijne vertroostingen, al zijn deze gering in getal en ver van elkander verwijderd. In den beginne

maken wij ons droombeelden van rijpen oogst, van bloemperken zonder onkruid, van rozen zonder doornen, — maar juffrouw ondervinding zal ons vroegtijdig leeren, dat wij de menschen moeten nemen zooals ze zijn, met hunne fouten en gebreken, en niet zooals ze zijn moesten.

Eenige interessante gebeurtenissen zullen onze meening staven. De school is een noodzakelijk iets onder de heidenen, want anders zouden ouders en booswichten, van welken aard ook, zes dagen in de week hebben om het werk van den Zondag te verijdelen.

Ik had reeds mijn diploma voor keuken, bakkerij en koestal, en mijn akte voor bouwkunde en metselarij. Ik dacht, na een weinig practijk, ook mijn examen af te leggen als leeraar der „hoogere burgerschool" van K y u q u o t. Het was al weer een verandering in het leven — „varietas dilectat"! Op het eerste appèl stonden 110 flinke jongens en meisjes bereid het „curriculum" te volgen. In den beginne hadden de groote en kleine kinderen een en dezelfde les, namelijk a, b, c, enz., maar later moesten er verschillende afdeelingen worden gemaakt. Varieteitshalve werd er ook zangles gegeven en teekenen geleerd met een half uur katechismusles. Indianen zijn groote liefhebbers van muziek, daarom wedijverden de malle jongens onder malkaar wie het luidste kon schreeuwen, al was het dan ook tegen alle maat en melodie in. Met het doel weldra Hoogmis te hebben, gaf ik ook elken avond een paar uur zangles aan de mannen en vrouwen. De Gregoriaansche Mis van Dumont had de voorkeur. Woorden en melodie moesten van buiten geleerd worden. Na drie maanden waren allen bekwame zangers. Wat mij persoonlijk betreft, moet ik rondborstig bekennen dat, alhoewel mijne dierbare klasgenooten van 1875 altijd beweerden dat ik buitengewoon aanleg voor muziek had, de slotsom altijd was: „Schoenmaker, blijf bij uw leest". Ik vind mij altijd meer op mijn gemak met een broodje met kaas dan met een meesterstuk van Haydn.

Indiaansche kinderen hebben ook veel aanleg voor lezen,

schrijven, teekenen en rekenen. Andere vakken laten te wenschen over. Het was bemoedigend en vertroostend te zien hoe getrouw de kleinen dag aan dag de school bezochten, al moesten de meesten per schuit komen.

In betrekking tot de school mag hier eene comedie vermeld worden, die zich op het einde van de derde maand afspeelde. Noch „couranten", noch studenten hadden er gewag van gemaakt. Het was op een zekeren Maandagmorgen dat het appèl door niemand der schoolkinderen werd beantwoord; geen enkel lam te zien, eene algemeene wel overlegde werkstaking! Daar oorzaak en reden mij geheel en al onbekend waren, en ik mijne verlegenheid eenigszins wilde verbergen, veinsde ik volkomen onverschilligheid. Vermoedende dat ik inlichtingen zou vragen over de „rebellie", kwamen nog al veel nieuwsgierige bezoekers, die echter teleurgesteld werden. Over alles werd er gesproken, maar niet over de meest belangrijke gebeurtenis van den dag. 's Vrijdags was de spanning tot haar toppunt gestegen. Een der „philosofen" riep: „Quo usque tandem Catalina" — „hoe lang zult gij ons in spanning houden?" „Indien gij de school bedoelt", zeide ik onbekommerd, „daarover zullen wij toekomenden Zondag spreken. Overigens, indien de Indianen geen school voor hunne kinderen willen, zooveel te beter voor mij, ik heb werk genoeg ook zonder het schoolmeestersbaantje."

„Nu dan, sprak een ander, wij zullen met open kaart „spelen. Onze kinderen hebben drie maanden voor u gewerkt „en gij hebt hun nog geen cent betaald. Niemand werkt „voor niets; de „mamatlee" (blanken) werken ook niet „zonder loon, waarom zouden wij het doen".

Dat was een soort philosophie, die ik nog nooit in Tongiorgi gevonden had. Mijn preek voor den volgenden Zondag lag klaar voor de hand.

Daar de inboorlingen geen uurwerken of horloges hadden en gebrek aan plaatsruimte vreesden, kwamen de „oudjes" reeds een uur vóór den bepaalden tijd naar de kerk aan

gewaggeld. Wegens gebrek aan plaats zaten de kinderen om het altaar heen. Om geen stoornis of open debat onder de H. Mis te hebben, werd er gewoonlijk, zooals reeds boven vermeld, *na* de H. Mis gepredikt.

Men moet niet uit het oog verliezen, dat men hier met wilde, onbeschaafde menschen te doen heeft, en dat dientengevolge de redeneeringen en argumenten in verhouding moeten zijn. Ziehier in 't kort mijne toespraak:

1°. Gij hebt een valsch begrip over het werken zonder loon. De blanken verwachten vergelding voor hun werk, en dus de schoolmeester ook. Niet den kinderen komt loon toe, maar den meester, — alhoewel ik vergoeding noch vraag, noch verwacht.

2°. Ziet deze kinderen aan den voet van het altaar. Zij kunnen tot honderd en meer tellen, — en gij kunt nog geen tien tellen zonder stokjes, nagels of keisteenen te gebruiken.

3°. Wij hooren zooveel praten over koningin Victoria van Engeland. Welnu, deze kinderen kunnen u op de landkaart aanwijzen welke vaart een schip moet nemen om bij Hare Majesteit de Koningin aan te komen.

4°. In de winkels der steden vindt gij gewoonlijk de koopwaren met een prijskaartje geteekend; maar oude Indianen kunnen dat niet lezen en zullen allicht eenige dollars meer betalen dan de aangegeven prijs. Maar een winkelier kan deze *kinderen* zoo maar niet foppen, de waarde is hun bekend, omdat ze lezen kunnen.

Den volgenden morgen waren alle kinderen weer op school.

IV.

„Het is gemakkelijker vliegen te vangen met honig dan met azijn" — en dit geldt zoowel onder de wilden als onder de beschaafden.

Mijn missie-kring bestond uit negen dorpen. K y u q u o t als middenpunt genomen, lagen er, ten noorden, *één* op vier

uur afstand en *vier* op 20 uur afstand; ten zuiden, drie op 8 uren afstand. Deze plaatsen waren niet te bereiken dan per boot of schuit over den Stillen Oceaan.

Mijne naaste buren, de Checklesats, hadden natuurlijk het meeste recht op het eerste bezoek. Op zekeren dag zeilde ik er heen. Veel goeds verwachtte ik niet van mijn bezoek, want de inwoners schenen er trotsch op te gaan ruwer en vuiler dan die van de andere dorpen te zijn. Wij landden tegen den avond. Ik begaf mij aanstonds naar den Chef, die mij vriendelijk ontving, maar te gelijker tijd te kennen gaf dat mijne visite nutteloos zou zijn. Meermalen poogde ik eene vergadering te houden, ten einde eene instructie te geven en de kinderen te doopen, maar alles viel in duigen. Alles scheen geheimzinnig en donker, en alles werd nog geheimzinniger en donkerder, naarmate de nacht voortrukte. Eensklaps een geweerschot — het afgesproken teeken — en het geheele dorp is in rep en roer. De „dappere vrijwilligers" volgen de trom. Met allerlei wapens voorzien, veeren door het lange haar gevlochten, het gelaat gepoederd in zwarte en roode kleuren, schreeuwend en jankend stonden alle „vrijschutters" voor den „geïnterneerde" om hem een staaltje te geven van hunne wilde natuur. Ik wist wel dat zij het op mij gemunt hadden, en dat ik als een lam onder de wolven zat. Aan tegenstand of verdediging was niet te denken, ik bevond mij weerloos in hunne handen. Ik veinsde dan dien krijgsdans te beschouwen als eene serenade, om mij in hun midden te verwelkomen. Ik rookte gemoedelijk mijn pijpje, glimlachte nu en dan, en gaf toevallige teekens van goedkeuring. Ik speelde eene comedie, zij een drama, maar de comedie won den prijs. Toen ze zagen dat toorn en gramschap ver van mij verwijderd bleven, en ze dus noch oorzaak noch reden hadden tot wreede mishandelingen over te gaan, vertrok de een na den andere, na een uur lang op het tooneel gemanoeuvreerd te hebben.

De nacht was rustig. 's Morgens bedankte ik den Chef

voor zijn goeden wil, maar merkte tevens op, dat zijne onderdanen de onbeschaafdste Indianen waren, die ik ooit had ontmoet, en dat ik in het vervolg hen niet meer zou lastig vallen, tenzij hij (de Chef) mij persoonlijk kwam verzekeren van eene betere stemming onder zijn volk.

Na verloop van een jaar, zonder wederzijdsche tegemoetkoming of correspondentie, kwam een delegatie van vier afgevaardigen — de „kroonprins" en drie onder-chefs — met het verzoek van den „koning", ook zijn volk te bezoeken op mijne rondreize. Volgaarne werd aan hun verlangen voldaan, en van dien tijd af waren wij altijd vrienden — alhoewel beschaving en godsdienst slechts met kinderschreden vooruit gingen.

„Een deel van het zaad viel op den weg en werd vertreden; een ander deel op de steenrots en verdorde; een ander deel onder de doornen en verstikte; — slechts weinig viel in de goede aarde en droeg honderdvoudige vruchten."

V.

Omstreeks het jaar 80 werden de kostbare huiden van zeeotters en zeehonden zeer gezocht. De prijzen waren hoog: f 20 tot f 30 voor een zeehond en ongeveer f 250 voor een zeeotter. Waar een dollar te verdienen is, vindt men den Amerikaan. Daarom waagden zich vele blanken in sloepen en andere kleine schepen, om in de jacht der hooggeschatte dieren hun fortuin te zoeken. Niet alleen de Canadeesche maar ook de Amerikaansche vlag ontplooide zich in nationalen hoogmoed voor den wind. Deze schepen namen Indianen met hunne schuitjes aan boord, en wanneer het weer gunstig was, gingen de gehuurde inboorlingen per bootje in alle richtingen op jacht naar zeehonden. 's Avonds of wanneer gevaar dreigde, zochten ze schuilplaats en bescherming aan boord van hun schip, gelijk kuikens, die in angstige oogenblikken naar de moeder-hen loopen.

Op zekeren dag voer een Amerikaansch schip tegen stroom de haven van K y u q u o t binnen. Eenige oogenblikken later kwam de kapitein mij verzoeken een zieke te herbergen, die zoo erg aan zeeziekte geleden had, dat hij den dood nabij was. Er zat niets anders op dan het voorbeeld van den goeden Samaritaan te volgen. De ongelukkige was een arts van N o o r d-D a k o t a, Vereenigde Staten. Hij was nooit op zee geweest. Men had hem echter zooveel verteld van jacht en sport op zee, dat hij zich verhuurde als jager, „utile dulci", het nuttige met het zoete vereenigend. Helaas! weinig dacht hij aan de groote offers die Neptunus eischt van onervaren gelukzoekers. Zijne uitmuntende studiën aan de universiteit van Washington D. C., zijn excellent diploma, zijn adel-herkomst, zijn gentlemanlijk voorkomen, dat alles had niet den geringsten invloed op de onverbiddelijke godheid der zee.

Nu was *ik — ja ik zelf* — de dokter van den dokter. Het zou wel reden genoeg geweest zijn om er grootsch op te gaan, maar mij dacht het was beter den uitslag eens af te wachten. Niettemin, onder den electrischen stroom mijner geneeskundige hand was mijn patiënt na eenige dagen weer flink op de been.

De dokter was een zeer gezellig man. Zijn verblijf te K y u q u o t was voor mij ook nuttig, want zijne practische wenken op geneeskundig gebied waren uiterst leerrijk.

Drie weken later leed mijnheer aan een andere kwaal, die alhoewel niet besmettelijk, dan toch niet minder gevaarlijk was, in 't bijzonder voor een verloofde. Hij had het heimwee! „Casus perplexus" waar geen Haarlemmer-Olie noch „mixtura" kon helpen. En dan, we waren 70 uren van de stad af. Geen kans naar het zuiden: alleen nog konden we langs het noorden probeeren. Ik beraamde dus eene reis naar C o s q u i m o g te ondernemen en een bezoek te brengen aan mijne parochianen aldaar. Reeds hebben wij gewag gemaakt van dit dorp en drie andere in het noorden. Van daar uit kon mijn vriend over een pad in korten tijd

de oostkust van het eiland bereiken, waar hij gelegenheid zou vinden per stoomboot naar Victoria te reizen.

De oceaan was kalm, de wind gunstig, het bootje dapper: wij arriveerden in de Kolenhaven tegen den avond. Hier had zekere maatschappij 80.000 dollars aan een kolenmijn besteed, maar niet genoeg zwarten diamant gevonden om de mijn te ontginnen; toch bleef de naam Kolenhaven. Nog woonde er een stevige Schot, omstreeks zestig jaren oud, die door de Compagnie belast was een waakzaam oog te houden op mijn en gereedschappen. Hij stond aan den oever en verzocht ons op een kopje thee. O! hij was zoo gelukkig, hij kon het niet verhelen! Al eer wij zijn huis binnengingen vertelde hij ons, dat hij getrouwd was met een Indiaansche vrouw, zoo wat van zijn ouderdom. Zij is allerbest in elk opzicht, zeide hij, alleen zìj verstaat mìj niet en ìk haàr niet.

Eenige weken later ontving ik een brief van den dokter, waarin hij mij zijn dank betuigde en me op zijn bruiloft verzocht. Hij was van plan een bruiloftsreisje te maken, maar over land en niet op zee! . . .

Wat mij betreft, ik aanvaardde den terugtocht. Alvorens onder zeil te gaan mag nog opgemerkt worden: 1° dat het noordelijke gedeelte van Vancouver-Eiland vlak is, in tegenstelling met de drie andere vierden meer naar het zuiden; 2° dat de inwoners van een anderen stam komen: ze zijn grooter en sterker van gestalte en hun hoofd is meer van langwerpigen vorm; 3° de taal is niet een verschillend dialect, maar een verschillende spraak, die niet de geringste verwantschap heeft met die der volkeren meer ten zuiden.

Dit feit werpt de vraag op: „Waarom worden de Roodhuiden Indianen genoemd en op welke wijze zijn ze naar Amerika gekomen?” Het antwoord op deze twee vragen zullen wij later geven. Voor het oogenblik stappen wij weer in ons bootje om onze terugreis naar Kyuquot te ondernemen, want „Spits” en „Poes” zijn ongerust en weten niet waar de baas gebleven is.

Mijn verblijf te Cosquimog had tien dagen geduurd. Onder weg naar ons „heim” deden we een nieuwe ondervinding op van zeer onpleizierigen aard. Kort na ons vertrek kwam een hevige storm ons tegemoet en dus — zooals de muizen wanneer ze de kat zien — maar gauw, gauw eene schuilplaats aan land gezocht!

In den zomer is storm en regen van korten duur, maar juist om „kwade jongens” te straffen duurde nu het onweer vier dagen en vier nachten, en de wolken des hemels waren niet genadiger dan ten tijde van den zondvloed. De twee gezellen hadden nog een weinig drogen visch en ik nog twee beschuiten voor het souper. Wij meenden zeker kalmte te vinden bij ons ontwaken, — maar neen. Vier dagen van den wind leven was het program, met nu en dan een kopje thee tot verzet der zinnen en een pijpje als tusschenspel. Gelijk de Iersche vrouw zeide toen haar man gestorven was: „het is het beste wat Patrick ooit in zijn leven gedaan heeft”, zoo konden ook wij zeggen: „'t is het beste wat we konden doen onder de gegeven omstandigheden”.

Na een vierdaagsche vasten waren we blij weer een goed maal op tafel te zien, en toch konden we er niet veel gebruik van maken. Het schijnt wel waar te zijn: men kan zich aan alles gewennen, zelfs aan „hangen”, als men 't maar lang genoeg doet. Dit laatste heb ik echter nooit geprobeerd.

Niettemin, kleine wederwaardigheden op reis smeden engere banden met de haardstede, hoe klein en ellendig deze ook zij; en het brood in uw eigen oven gebakken is zoeter en smakelijker dan de lekkernijen te koop aangeboden; — ten minste is het geen mengsel van krijt en meel.

Wij zijn en blijven meestal kleine kinderen. Elke jongen geeft de voorkeur aan zijn modderhuis of kaartenkasteel, en elk meisje maakt de beste pop. Het is maar goed, dat we na den dood meer verstand krijgen, geen zelfzucht meer kennen, anders zou er nog ruzie komen in den hemel. En dan??

VI.

Eenige maanden later vertrokken sommige burgers naar de hopvelden in de Vereenigde Staten. Elk jaar gingen er eenige families heen. Weer en andermaal had ik hen gewaarschuwd. Dikwijls stelde ik hun voor oogen hoe licht eene besmettelijke ziekte naar hun dorp kon overgebracht worden. Maar de Indianen meenden bestand te zijn tegen alle kwaad, en daarmee was het pleidooi uit.

INDIANEN VAN HESQUIAT AAN 'T WERK IN DE MISSIE.

Niettemin, volgens verwachting, kwamen eenige „telikoms" (lieden) niet alléén naar huis, en . . . brachten de mazelen mee. De besmetten wilden ook al niet naar goeden raad luisteren, maar volgden hardnekkig hun eigen idee. Ze werden bezocht door vrienden, en meenden de brandende koorts met koude zeebaden te overwinnen. Ik heb woningen gezien met zes tot acht families in één huis, en er was niemand sterk genoeg om eenigszins zijn buurman behulpzaam te zijn. Mannen, vrouwen en kinderen werden slacht-

offers der ziekte, met gevolg, dat er in drie maanden tijds tachtig werden begraven.

In deze ongelukkige dagen nam de wilde, onbeschaafde natuur weer de bovenhand. Dans, gezang en toespraak bij gelegenheid van begrafenissen hadden tint en kleur van woede en wreedheid. De oorzaak van het kwaad moest gevonden worden. Wat of wie kon het zijn? Wie was de heks? Wie de Jonas? Het was te verwachten dat het lot op mij zou vallen, maar ik was niet bereid in de zee te springen zooals Jonas, uit angst dat de walvisch mij boven in Siberië zou kunnen aan land zetten.

Maar alle scherts ter zijde: „ik had de winkeliers der steden verzocht mijnen Indianen waren te verkoopen besmet met een aanstekende ziekte!" Zulks was het rapport.

Mijn leven was nu elk oogenblik in gevaar. Elken dag werden er verschillende vergaderingen en toespraken gehouden, om te overleggen hoe 't best mij te vermoorden zonder verdacht te kunnen worden bij de autoriteiten der provinciale regeering. Ten volle bewust van het gevaar waarin ik verkeerde, kon ik niets beters doen dan mij voor een zalig sterfuur voor te bereiden. De kinderen, die alles hoorden en zagen, hadden medelijden met mij, en telkens als eene vergadering had plaats gehad, kwamen ze mij alles vertellen wat beraamd was geworden.

Nochtans, drukke bezigheden en menigvuldige plichten hielden mij in goede stemming. Slechts later, toen weer alles een normalen toestand aannam, besefte ik beter hoe mijn leven aan een dun draadje had gehangen. Toen alle gevaar voorbij was, vertelde mij de heer Hendrik Matthison, een winkelier in de buurt, dat hij zijn bootje maandenlang gereed hield om aanstonds te vluchten op het eerste gerucht van mijn dood. Het was zeker een wijs plan, want het lag voor de hand: was ik vermoord, ook zijne beurt moest komen om zoodoende hem te beletten getuigenis af te leggen van hun misdaad.

Een ander winkelier, Owens Thomas, nog onder de levenden en vier uur meer ten noorden gevestigd, verhaalde

mij het volgende: „Vier maanden lang ben ik nooit naar bed gegaan zonder zes geladen geweren, drie aan iedere zijde, te hebben liggen. Volgens volk's verhaal kon ik elk oogenblik uwen dood verwachten, — en mijn dood moest volgen."

Toch, op zekeren dag, kwam 't tot een strijd. Mannen en vrouwen, over de 300 in getal, bestormden mijn huis, verbrijzelden een deur en scheidsmuur, terwijl vier mannen mij oplichtten om mij te vervoeren, — God weet waarheen.

Op datzelfde oogenblik kwam de Chef Hakla binnen. Zijn woord was kort en bondig. Het is noodzakelijk zich hier te herinneren, dat in dien tijd het gezag van een hoofdman nog al hoog stond. „Gij moest u schamen," zoo sprak hij, „met 300 man één blanke te bestrijden; indien er twee blanken hier waren zoudt gij allen te lafhartig zijn deze woning nabij te komen." Op dit verwijt lieten de „lijkdragers de doodkist" langzaam ongedeerd zakken, en allen verwijderden zich zonder een luid woord van tegenspraak. Menigeen zou wel de vuist gebald hebben in zijn zak, maar broeken kenden ze nog niet. Ik dacht aan den haan, die na een verloren strijd op het hek vliegt en victorie kraait als had hij het gevecht gewonnen. Zoo ging ook ik rustig zitten en rookte een pijpje, en ik zou zeggen, de pijp smaakte nooit zoo lekker, noch vóór noch nà dien tijd.

Wanneer alle sporen van mazelen verdwenen waren, verzon ik een reisje naar Victoria via Hesquiat, ik had immers 14 maanden geen priester meer gezien. De Eerw. Heer Brabant had ook min of meer van den rampzaligen toestand in Kyuquot gehoord, maar durfde mij niet bezoeken uit vrees de besmettelijke ziekte ook naar zijn dorp over te brengen.

VII.

Na rijp overleg besloot mijn confrater Brabant mij naar den bisschop te vergezellen. In rechte lijn over de zee durfden wij het niet wagen. Het weer scheen boos te zijn, omdat men mijn naam zulk een geruimen tijd niet meer

op de passagierslijst gezien had. Voorzichtigheidshalve namen wij een binnenweg, om het eiland Flores heen.

Flores is een groot eiland, waar de Spanjaarden zich reeds in 1770 vestigden, doch waarvan zij later hun recht van bezit aan Engeland afstonden.

Ons bootje vloog over de wateren tusschen de hooge bergen heen. Eensklaps bevonden wij ons in een maalstroom en wervelwind zonder eenige schuilplaats in het verschiet. Van het eenigste redmiddel moest gebruik gemaakt worden; wij klauterden langs de helling van een berg. Een deskundige zou materiaal genoeg hebben gehad voor een mooie schilderij van twee pioniers, onder den duisteren hemel, op een bed van scherpe rotsen. Sinds dien tijd zal geen philosoof mij overtuigen, dat rotsen ooit een zacht bed kunnen maken. Trouwens, dit was het ergste niet. Men kan zelfs van het goede te veel krijgen. Een bad kan nu en dan nuttig en noodzakelijk zijn: van een dubbel-bad te gelijker tijd had ik echter nooit gehoord. Het was iets nieuws voor mij, en mijn Eerw. confrater scheen mijn gevoelen te deelen. Nauwelijks waren onze zenuwen eenigszins tot bedaren gekomen, of een stortregen brak over ons los en riep de bergstroomen te hulp „to make a good job” (opdat het baden op zijn best geschiede). Stort- en stroombaden zijn excellent, zeide mijn vriend, maar ze worden vervelend op den duur! In den ochtend geleken wij veel op verdronken ratten, — inderdaad geen verrukkend beeld! Den volgenden dag was de zee kalm, de wind gunstig en tegen den avond bevonden wij ons in het bisschoppelijk „paleis”.

Geen wonder, dat na lange afwezigheid de beschaafde toestand van zaken een grooten indruk maakte op mijn gemoed. Alles was zoo vreemd voor iemand, die over het jaar met wilden gehaspeld had zonder de beschaafde wereld te zien. Verstrooidheden van de ergste soort waren het natuurlijk gevolg er van. Moeten wij geloof hechten aan de stellige bewering van den Hoogeerw. P. Althoff, dan moet ik op het einde van de Mis „Victoria” gezegd hebben

in stede van „Ite missa est". Wat er ook van zij, ik was zonder twijfel zeer blij me nogmaals met *beschaafde menschen en vrienden* te kunnen onderhouden.

Zijne Doorl. Hoogwaardigheid de Bisschop meende eene vierde missie te moeten stichten aan de westkust, zoo wat half weg tusschen de missie van de Eerw. Heeren Brabant en Eussen. De Eerw. Heer J. N. Lemmens, toen aan de Kathedrale-kerk van Victoria verbonden, werd gekozen om de bekeering en beschaving der Westkust krachtig te bevorderen. Hij zou, zeide Monseigneur, een paar maanden bij mij in Kyuquot verblijven en daarna zijn nieuwe missie aanvaarden.

De terugreis naar Kyuquot duurde lang; twee volle weken brachten wij door in ons schuitje. Wind en zee schenen ons niet vriendelijk gestemd te willen zijn. Vrije plaatsruimte was er in ons bootje niet: de lading bestond uit den Eerw. Heer J. N. Lemmens en ik, twee Indianen, drie schapen, drie ganzen en een weinig voorraad levensmiddelen. Vier mijlen van Kyuquot af, kwam plotseling een halte. Een stortregen en reusachtige golven beletten ons verder te gaan Een naakte rots, midden in zee, lag dicht bij, en de „kapitein" gaf bevel daar te landen. Doch, het duurde niet lang; tegen 12 uur 's nachts wierpen wij het anker uit te Kyuquot.

Vermoeid vielen we, zonder veel tegenstand te bieden, in de armen van Morpheus, die ons zachtjes in slaap wiegde, — en wij droomden van onzen heldenmoed en behaalde overwinningen.

Onze rust was echter van korten duur. Om drie uur in den ochtend klopte iemand en riep: „sta op, een begrafenis"! Een begrafenis om drie in den morgen; wat zal nu het program worden?

Om de volgende gebeurtenis beter te begrijpen, zal het nuttig zijn vooraf een woordje te zeggen over een oud bijgeloovig gebruik.

De zieken worden betrekkelijk goed verzorgd tot op het oogenblik, dat een goochelaar de kwaal ongeneesbaar ver-

klaart. In dit geval wordt de zieke niet zelden levend begraven, of wel men richt een tent op aan den oever der zee waar de patient, alhoewel nog eenigszins bijgestaan, den dood binnen kort moet afwachten. Sterft de zieke binnenshuis, dan mag het lijk niet door de deur gedragen, maar moet, door een raam of een andere opening in den muur vervoerd worden. Niet alleen in geval van besmettelijke ziekte geldt dit voorschrift, maar ook onder gewone omstandigheden. En waarom? De overlevering zegt: „de eerste die het lijk volgt, zal de kwaal erven".

Als begraafplaats dienden meestal holen en spelonken, waar de doodkist op den barren grond werd neergelegd zonder verdere ceremoniën. Niet zelden ook, om meer uiterlijke plechtigheid aan den dag te leggen, werd de doodkist tusschen twee takken van een boom gehangen met een groot aantal dekens in alle kleuren er om heen, — een ware kerstboom.

Zoo als boven vermeld, werden mannen, vrouwen en kinderen soms levend begraven. En zoo gebeurde het eens, dat een sterk gespierde man van omstreeks dertig jaren, na een kortstondige ziekte, levend begraven en aan een boom gehangen werd. In de meeste gevallen is de doodkist te kort voor het lichaam: dan worden zonder schroom de beenen gekromd. Dit was het geval met onzen vriend. Toen hij na drie dagen tot bewustzijn kwam, wilde hij zich strekken en bewegen, hetgeen het bersten der doodkist ten gevolge had. Het duurde niet lang of onze „dappere soldaat" was weer op de been en in het strijdperk der levenden. Hoe zou hij voor zijne medeburgers durven verschijnen? „Eens dood, blijft dood", zeggen ook de Indianen. Bij de eerste ontmoeting greep men naar wapens en geweren; toen hij echter begon te spreken en te eten werden de gemoederen weer bedaard. Nu had hij veertien dagen kermis. Bij elke familie van het dorp werd hij ten eten verzocht. Overal moest hij vertellen, wat hij in de andere wereld gehoord en gezien had: hij was immers de eerste die ooit

MGR. MAC-DONALD, BISSCHOP VAN VANCOUVER.

uit het land der dooden teruggekomen was. Natuurlijk speelde hij overal hetzelfde „deuntje" — „koekoek een zang"!

Zijn verhaal was: „Hemel en hel zijn in een en dezelfde plaats; de hemel ligt slechts een eindje hooger dan de hel. Boven in den hemel wordt het beste gedeelte van den zalm opgedischt, maar in de hel meestal graten. Krijgslieden, dappere trawanten van welken aard ook, chefs en kinderen gaan naar den hemel; slaven en lafhartigen komen in de andere plaats te recht". Zoo luidde het van het eene huis naar het andere. De Indianen hechtten geloof aan zijn woord, en het praatje te logenstraffen zou vermetelheid geweest zijn.

Maar ongelukkiger wijze was er geen spraak van de vrouwen. Waarschijnlijk zullen ze in het voorportaal van den hemel den H. Petrus behulpzaam zijn."

Nu kunnen we de doode vrouw begraven.

VIII.

Zoo als boven vermeld, was het drie uur 's morgens. De doodkist staat op het trottoir. Na onderzoek van zaken, had ik de volgende gegevens: de doode was een jonge vrouw; 22 jaren oud; als kind gedoopt; was slechts eenige dagen ziek geweest; stierf gisteren; was dood en ijskoud, toen men het lijk in de kist legde.

In spijt van dit verslag en andere dergelijke verklaringen, was ik van haren dood niet overtuigd, en het geheele spel kwam mij erg verdacht voor. Haar begraven zonder de doodkist te openen kon ik niet van mij verkrijgen, en van den anderen kant had het openen der kist voor mij zelven hoogst gevaarlijk kunnen zijn.

Onwillekeurig kwamen mij de boven aangehaalde woorden van den Chef Hakla voor den geest: „als er twee blanken hier waren, zoudt gij niets durven", en ik liet aanstonds den Eerw. heer J. N. Lemmens roepen.

Nauwelijks was de vrouw onthuld van de hoofddoeken of ze staarde ons aan met een weemoedigen blik. Wij stonden verbaasd en konden geen woorden vinden.

Nu was de vraag wat kan, wat moet gedaan worden? Haar naar het dorp terugsturen was een onmogelijkheid, want hare eigen bloedverwanten zouden haar zeer zeker vermoorden. Na beraadslaging met mijn Eerw. confrater vervoerden wij haar naar een huis in onze buurt, waar we degelijk toezicht konden houden over de verpleging.

Binnen het half uur dronk ze een kopje thee, en een weinig later begon ze te eten. Den derden dag echter, na de H. Sacramenten ontvangen te hebben, stierf ze een natuurlijken dood. God wilde haar niet laten sterven zonder de genademiddelen der H. Kerk.

Nu kwam de begrafenis. Aan hulp der Indianen was niet te denken: de inboorlingen vreesden met de ziekte besmet te worden. Dus wij, mijn confrater en ik, waren de grafdelvers, de lijkdragers en acolieten, en bij voorrecht had mijn Eerw. vriend ook het genoegen celebrant te zijn. Zulke treurige ondervindingen in het missionarisleven maken een duurzamen indruk, en kunnen nooit vergeten worden. Ik hoop, dat de ziel dier ongelukkige voor het aanschijn Gods zich onzer zal herinneren.

Tegen ongelukken is niemand bestand. En, zoo als het spreekwoord zegt „een ongeluk komt nooit alleen". Zoo is het met anderen, zoo was het met mij.

Eenige weken later werd ik geroepen om een ouden Indiaan in zijn laatste uur geestelijken troost te verschaffen. Alhoewel de volwassenen nog al hardnekkig zijn gedurende hun leven, willen ze toch, als ze bewust zijn van het naderen des doods, van alle genademiddelen gebruik maken om hunne eeuwige zaligheid te verzekeren.

Hij bewoonde het eiland: de kerk was juist tegenover. Geen vaartuig te vinden dan een schuitje, zes voet lang. De eigenaar, die hout kapte nabij de kerk, was bereid mij over de haven te zetten. Ongeveer half weg kantelde ons bootje om. De Indiaan kon zwemmen, maar ik niet: ik hing onder het schuitje als een slinger aan het uurwerk. „Ce n'est pas tout de boire, il faut sortir d'ici". Te vergeefs trachtte

ik verschillende malen den bodem der schuit te bereiken. Er was weinig kracht meer ten beste, toen ik den Indiaan hoorde roepen: „laat beide handen los en klauter.” Met zijne hulp kwam ik eindelijk boven. Het grootste gevaar was nu voorbij. Niettemin moesten we nog op eene grootere boot onze volledige redding afwachten.

Mijn slapen 's nachts was ongestoord, doch niet mijn droomen. In den hemel gekomen zou ik mijne plaats niet gevonden hebben, ware Monseigneur K. S e g h e r s, z.g., mij niet te hulp gekomen. Het was juist achter de deur. De gestorven priesters van Victoria liepen mij te gemoet om mij geluk te wenschen. Een hunner — un Francais Canadien — beging een leelijken flater, zeggende dat hij me nauwelijks verwacht had: maar hij bracht het weer in 't goede met de troostvolle woorden: „in dit land van overvloed is iedereen een groot man.”

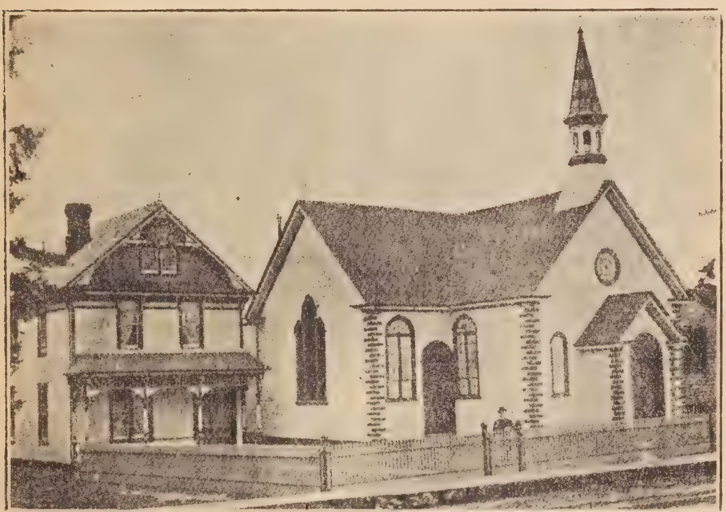
Hunne Doorl. Hoogwaardigheden, de Bisschoppen, bevonden zich met den H. Paulus in den derden hemel. Hun gezang en harpspel was uitstekend, in 't bijzonder in het liedje: „O grosser Gott, wir loben Dich”. Ook zag ik er vele Indianen in den omtrek van mijn stoeltje. De H. Petrus vertelde mij vertrouwelijk, dat de Indianen slechts op éene voorwaarde den hemel konden binnen komen: iedereen moest geheelonthouder worden, want anders zou men er nog aan het vechten raken.

IX.

Het volgende jaar, een paar weken voor Kerstmis, ontvingen we het treurige bericht van een groot ongeluk op zee, in onze buurt. Een schip, met kolen beladen, was op weg naar H o n o l u l u. Aan den ingang der volle zee, bij het einde der zeeëngte tusschen Vancouver-eiland en de Vereenigde Staten, begon het schip te lekken. De pompen waren aanstonds in volle werking, en toch steeg het water hooger en hooger en won het van de inspanning der mannen. Vier dagen lang spanden de wakkere matrozen al hunne

spierkrachten in, om het zinken te voorkomen. Van landen kon oogenblikkelijk geen sprake zijn: niets dan rotsen in het verschiet. Nevel en duisternis verergerden den toestand.

Het schip zonk om middernacht bij Kaap Scott, 24 mijlen (8 uren) ten noorden van mijne Missie. Daar het zinken der boot slechts eenige oogenblikken duurde, hadden de matrozen geen tijd zich genoegzaam te voorzien van kleeding en voedsel. Van de levensmiddelen was niets gered,

ESQUIMALT: ST. JOZEFKERK EN PASTORIE.

dan een kistje beschuiten, waarvan een enkele per dag, de aangewezen portie was voor kapitein en onderhoorigen. Een der mannen wilde eens een extra-beschuit kapen, maar de schipper nam een dreigende houding aan met het revolver in de hand. Het was trouwens een wijze maatregel, immers het land van overvloed kon nog ver af zijn. Na vier dagen, toen de zee bedaarde, zochten ze op vlotten een weg naar het zuiden om zoo mogelijk een Indiaansch dorp te bereiken en daar beschutting, verzorging en voedsel te vinden. Ze

slaagden den eersten dag, en de Indianen brachten de ongelukkige mannen naar mij toe, in Kyuquot. De kapitein woonde bij mij in, de matrozen kregen hun slaapkamer, eetzaal en keuken in het schoollokaal.

Het menu veranderde elken dag: nu visch en aardappelen en dan weer aardappelen en visch. Allen waren blij hun leven te hebben gered. Zelfs de keukenbaas, die zich roemde een professioneel godloochenaar te zijn, kon niet verhelpen, nu en dan eens uit te roepen: „God zij dank, wij zijn toch gered!"

Het personeel, de kapitein meegerekend, bestond uit 17 man. Het duurde vier weken aleer bericht van de schipbreuk te Victoria aankwam en dan nog was het meer gerucht en gissen dan bepaald nieuws.

Het is gemakkelijker zich de vreugde en het geluk der matrozen te verbeelden dan te beschrijven, toen ze onverwachts de provinciale stoomboot de haven binnen zagen zeilen, om hen weer naar de beschaafde wereld terug te voeren.

Met hartelijke dankbetuigingen en tranen in de oogen namen ze afscheid. Slechts een enkele heb ik twee jaren later nog eens ontmoet in Victoria. Het ware hoogst interessant geweest te weten, waar al de matrozen gebleven zijn. Slechts van den dood van een enkele heb ik gehoord; — de oude schipper, kapitein geworden van een andere boot, had zelfmoord begaan! Reden en oorzaak zijn mij onbekend.

X. *Het Trouwen bij de Indianen.*

Ten slotte nog een woordje over trouwen, herkomst en taal. Natuurlijk spreken wij hier van den vroegeren en niet van den tegenwoordigen toestand....

Kennismaken bestaat eigenlijk niet, en het kan allicht gebeuren, dat de jongen het meisje nooit gezien heeft. Zich aansluiten aan gelijken of hoogeren stand is de hoofdzaak. De meisjes zijn ongeveer 15 tot 16 en de jongens 17 tot 18 jaar oud, wanneer ze het huwelijk aangaan. De ouders

van den jongen „ruiter" doen altijd het woord en brengen geschenken aan de ouders der „juffrouw". Worden de geschenken zonder bezwaar aangenomen, dan mag op bepaalden tijd het huwelijk plaats vinden. Wordt het „cadeau" teruggestuurd, dan is het „omen" ongunstig, of: er is geen kans. De moed wordt echter niet verloren door een eerste weigering: volharding wordt dikwijls gekroond met goed gevolg. De menschelijke natuur schijnt overal dezelfde te zijn.

BESCHAAFDE INDIANEN. — EEN BRUILOFT.

Den dag van het huwelijk, verzamelen zich verwanten, vrienden en kennissen met den bruidegom vóór het ouderlijk huis der bruid. De voorzitter en woordvoerder verhaalt alle mogelijke deugden en heldendaden van aspirant, ouders en voorvaderen. Een aantal nieuwe en oude dekens — van 20 tot 200 en meer — worden naar het ouderlijk huis der „juffrouw" gebracht. Indien de geschenken niet geweigerd

worden is het huwelijk voltrokken. Bij uitzondering, plechtigheidshalve en ook om den moed en standvastigheid van den bruidegom te beproeven, zal somtijds de toekomstige schoonvader van hem vergen, dat hij, met bloote armen en schouders, zich een weg bane tusschen twee rijen fakkels. Ieder toortsdrager zal dan zijn best doen, den bruidegom een duchtig brandmerk als souvenir mee te geven.

Na het huwelijk wordt er bruiloft gevierd. Het diner bestaat uit rijst of meel met stroop, aardappelen of brood en een kopje thee. Na drie dagen, brengen de ouders de bruid met vele geschenken naar den bruidegom.

XI. *Oorsprong.*

Over de herkomst der Indianen in Amerika zijn de geleerden het niet eens.

Vooreerst: het woord Indiaan is een misnaming. Er wordt algemeen beweerd dat Columbus, toen hij in Amerika aankwam, India meende bereikt te hebben, en daarom de inboorlingen Indianen noemde.

Vele verzinsels zijn in omloop over hunne herkomst. De volgende theorie heeft het meest aanhang gevonden. De inwoners van het Noord-Westen zijn van Japansche afkomst. Van Siberië uit, zijn ze over de Behring-zee naar Alaska gekomen. Menigeen zal deze opinie onwaarschijnlijk voorkomen. Maar de Hoogeerw. Pater Tosi, S. J., de eerste missionaris en eerste „Vicarius apostolicus" van het noordelijk gedeelte van Alaska, zal mijn meening staven. Zooals hij mij zelf vertelde, is hij in 24 uren van Alaska uit, over het ijs, naar Siberië gereisd, ten einde eenigszins kennis te verkrijgen van taal, gebruiken, godsdienst en overleveringen der inboorlingen aldaar. Hij beweerde, en was vast overtuigd, dat de talen, van den een en anderen kant der Behring-zee, denzelfden oorsprong hebben en dat gebruiken en godsdienst ook van denzelfden aard zijn.

Niettemin, al nemen wij deze theorie ook aan, het zal uiterst

moeielijk zijn een bepaalde scheidslinie te trekken, ten opzichte van herkomst, tusschen het Noorden en Zuiden, het Oosten en Westen van Amerika.

Van eenige Indiaansche stammen van Zuid-Amerika wordt beweerd, dat de inwoners oorspronkelijk uit Europa zijn gekomen. De Fransche tongval, meer in het bijzonder die van Bretagne, is, zegt men, in een verbasterden vorm duidelijk te herkennen in sommige plaatsen.

Dit veronderstelt natuurlijk een andere landkaart dan de tegenwoordige. Het is algemeen aangenomen, dat vroeger een groot eiland of werelddeel, Atlas genoemd, in het midden van den Atlantischen Oceaan gelegen was en door aardbeving geheel en al verdwenen is. Dit feit eens aangenomen, is het gemakkelijk te verklaren, hoe menschen van Europa, over het eiland Atlas, naar Amerika zijn gekomen, niettegenstaande de scheepvaart zeer gebrekkig was.

XII. - *Taal.*

Nog een praatje voor linguisten of liefhebbers van talen.

Zooals we boven reeds vermelden, zijn er verschillende talen (niet slechts dialecten) op het eiland Vancouver. Zonder in bijzonderheden te treden, zal een klein overzicht voldoende zijn om eenigszins de wijzigingen der taal, in mijne missie meest in gebruik, te vatten.

De vervoeging is zoo wat als in het Latijn en 't Grieksch. B. v.:

Kahak = dood; *kagschitl* = sterven; *kagsap* = dooden.

Kagsapis = ik dood; *kagsapits* = gij doodt; *kagsapisch*, of—*pe*, of—*pema* = hij doodt; *kagsapinne* = wij dooden; *kagsapitso* = gij doodt; *kagsapal* = zij dooden.

Kagsapintis = ik doodde.

Kagsapaklis = ik zal dooden.

Kagsaptsimmeyis = ik zou dooden.

Kagsapahintis = ik zou gedood hebben.

Kagsape = dood.

Kag-si-ye = iets doodelijks; vergif.

Niet zelden geeft het werkwoord zelf de plaats aan waar de gebeurtenis voorkomt, b. v. *kagsapiel-tlis* = ik dood (hem) binnenshuis; *kagsapasis* = ik dood hem buitenshuis; *kagsapeesis* = ik dood hem op het strand; *kagsapoisis* = ik dood hem in het bosch.

Het voorwerp wordt dikwijls in de eindlettergreep van het werkwoord uitgedrukt, b. v. *his-schi-atis* = hij (men) heeft mij geslagen; *kag-sap-atis* = men heeft mij doodelijk verwond; *kagsapatits* = men heeft u verwond; *kagsapatitsk einietl* = men heeft u uwen hond gedood.

De *k* staat voor het bezittelijk voornaamwoord.

Versterking van welk woord ook kan verkregen worden door verdubbeling van de een of andere lettergreep, b. v. *tloetl* = schoon; *tloetloetl* = zeer schoon; *tloetl-paye* = overschoon. De bijvoegelijke naamwoorden blijven anders onveranderd.

Eenige zelfstandige naamwoorden hebben een meervoud, b. v. *ko-os* (persoon) *kokwos* = personen, menschen, volk; *machte* = een huis; *matamas* = meerdere huizen; *tscheputs* = boot, schuit, *tschajeputs* = meerdere schuiten.

De telwoorden veranderen op een twintigtal manieren volgens het voorwerp waarvan gesproken wordt, b. v. Voor personen en zalm zegt men *tsawoik* (een); *atla* (twee); *katsa* (drie); *moo* (vier); *sotscha* (vijf); *noepo* (zes); *atl-po* (zeven); *atlakwol* (acht); *tsawoikwol* (negen); *ha-jo* (tien); *hajo ogisch tsaiwoik* (elf) of, tien en een.

Voor dieren en andere zaken in het algemeen: *noepkamil, atlkamil.* (een, twee) enz. Voor schepen, schuiten: *noepsak, atlsak,* enz. Voor zakken en dergelijke dingen meer: *noepgtak, atlgiak, katsgtak,* enz. Voor spelden, naalden, nagels, lucifers, *noepiel, atlpiel, katsapiel.*

Iets over de voornaamwoorden.

Sia (ik); *setschil* (mij); *sias* (mijn); *siak* (mijn eigen).

Soe wa, so til, soewas, soewak nowa (wij); *noheil* (ons); *nowas* (onze); *nowak* (ons eigen).

LADYSMITH. — KERK, PASTORIE EN SCHOOL.

Eigenaardig is 't ook, hoe men aan het woord „blanken" (*mamatlee*) gekomen is. Men meende, dat geen andere menschen bestonden buiten de Indianen. Toen men het eerste schip zag, dacht men afgestorvenen te ontmoeten, die voor boete eene zeereis moesten maken in een drijvend huis. Huis (*machte*): *matl* (drijven); *mamatl* (drijvend huis; *mamatlee* (inwoners van een drijvend huis).

Dit zal voldoende zijn, om zich een denkbeeld der taal te vormen. De moeilijkheid om zulke vreemde spraak aan te leeren kan men licht begrijpen, als men bedenkt, dat geen geschriften noch boeken ervan bestaan, en dat dus woord voor woord moest geleerd en de regelen der taal (zoowel als de uitspraak) moesten aangewonnen worden met toeluisteren. Daarbij komt, dat zelfs de beste Indiaan niet door God geschapen is om professor of leeraar te worden. Zooals ik elders reeds zeide, wanneer de Indiaan eene zaak goed begrijpt zal hij oprecht genoeg zijn om een correct antwoord te geven, zoo niet, dan zal hij toch wat vertellen, al noemt hij ook een olifant een muis of een haring een walvisch.

XIII.

De bekeering dezer heidenen was een werk van geduld. Na drie jaren bekeerde zich de eerste volwassen inboorling, en hij had veel vervolging te lijden, zelfs van zijne bloedverwanten. Een jaar later, kwam een tweede en nu ging het werk beter vooruit. Velen volgden het goede voorbeeld. Ook begon elke familie een mooi afzonderlijk huis te bouwen en in navolging der blanken op beschaafder wijze te leven.

Zoolang er weinig en slechts zeer moeilijk verkeer was tusschen de beschaafde wereld en de westkust van Vancouver-eiland, was het missiewerk uitsluitend aan de katholieke priesters overgelaten, maar met den stoomvaartdienst kwamen ook andersdenkende predikanten. Ze vestigden zich niet, zooals men zou verwacht hebben, in een dorp waar nog geen school of kerk was, maar naast

huis en kerk der katholieke missie. Dit kon niet anders dan zeer ten nadeele werken. Eenigen natuurlijk vielen af. Doch de afgevallenen komen bijna altijd terug tot de Moederkerk, omdat, zeggen ze, andersdenkenden de troost en vrede verschaffende biecht niet kennen.

In het begin van 1890 verplaatste zijne Doorl. Hoogw. mij naar Victoria. Een paar jaren later werd de Pro-Kathedraal vervangen door een mooi gothisch gebouw, een sieraad der stad, een prachtig monument, souvenir van Monseigneur J. N. Lemmens, z.g., die te Guatamala, Centraal Amerika, den 10 Augustus 1897 aan de malaria-koorts overleden, te Kobá, voor het hoog-altaar, begraven is. Ik was negen jaren werkzaam aan deze Kathedraal-kerk.

Toen het Gezelschap van Jezus door Rome belast werd, de missies van Alaska over te nemen, en de Eerw. Heer J. Althoff, reeds vermeld, naar Victoria kwam, werd ik benoemd tot pastoor van Esquimalt, een uur van Victoria af, waar Engeland den hoofdzetel had voor leger en oorlogschepen.

Na ook hier een tiental jaren werkzaam geweest te zijn, werd ik naar de kolenmijnen-streek verplaatst, alwaar de nieuwe stad, ter herinnering van den Zuid-Afrikaanschen oorlog Ladysmith genoemd wordt.

Hier, zoowel als in Esquimalt en Victoria, heb ik vele goede vrienden achtergelaten. Dikwijls nog denk ik aan hen, en als de oorlog eens voorbij is, zou ik wellicht een luchtschip kunnen nemen om hun een pleizierige verassing te bezorgen. Zou het luchtschip bij vergissing een verkeerde richting nemen en aan de poorten des hemels landen, dan zal ik den chauffeur belasten op zijne terugreis mijnen vrienden van Amerika en Europa een bidprentje te bezorgen van hun toegenegen vriend

J. NICOLAYE,
Oud-Missionaris van Vancouver-Eiland.

EINDE. (Z. O. Z.)